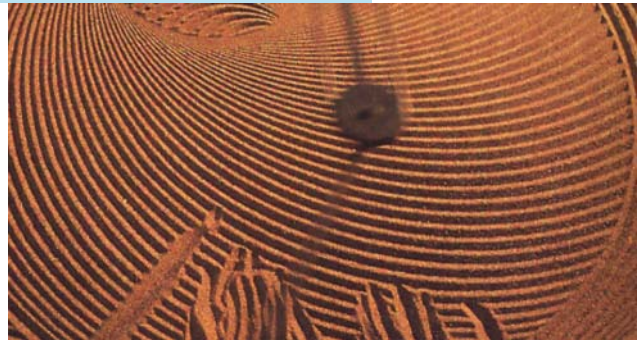

Lokakuu 2004

VALTION TAIDEMUSEON

*Toiminta- ja
taloussuunnitelma*

VUOSILLE

2006-09

VALTION TAIDEMUSEO

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
2	TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS	5
3	VALTION TAIDEMUSEON STRATEGINEN SUUNNITELMA	7
4	TOIMINNAN YLEISET LINJAUKSET	10
5	TOIMINNAN TULOSALUEITTAISET LINJAUKSET	13
5.1	KULTTUURIPERINNÖN HOITO (TA I) 13	
	Taidekokoelmien kartuttaminen, dokumentointi sekä konservointi ja säilytys	13
	Kuvataiteen tietovarantojen kartuttaminen, dokumentointi ja säilytys	15
5.2	NÄYTTELY- JA OHJELMISTOTUOTANTO SEKÄ MUU YLEISÖLLE SUUNNATTU TOIMINTA (TA II)	16
	Näyttely-, ohjelma- ja projektitoiminta	16
	Kulttuuri- ja yleisöpalvelut	17
	Julkaisutoiminta	18
	Tieto- ja asiantuntijapalvelut	19
	Taideteosten lainaus ja talletukset museosta	20
5.3	TAIDEMUSEOALAN SEKÄ TUTKIMUS JA MUUN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN (TA III)	21
	Valtakunnallinen taidemuseoalan kehittäminen	21
	Muut yhteistyöhankkeet ja sidosryhmätoiminta	23
	Tutkimusprojektit	23
	Julkaisuvaihto	24
	Kansainväliset toimikunnat sekä henkilökunnan toiminta asiantuntijana	24
5.4	HALLINTO- JA TUKIPALVELUT (TA IV)	24
	Viestintä ja markkinointi sekä yleisötutkimus	24
	Henkilöstöhallinto ja henkilöstön kehittäminen	26
	Tietohallinto	27
	Kiinteistö- ja materiaalihallinto, turvallisuus- ja riskihallinto, museotekniset palvelut ja kuljetus	27
	Muut hallinto- ja tukipalvelut	28
6	TALOUSSUUNNITELMA	30
	LIITE 1 Tulo- ja menoarviot, nettomäärärahatarve ja kokoelmien kartuttamismäärärahat (graafiset esitykset)	

1 JOHDANTO

Toiminta- ja taloussuunnitelmien perusteista ja tarkoituksesta on säädetty valtion talousarviosta annetun lain (423/1998) 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 2 luvussa. Monivuotisen toiminta- ja taloussuunnittelun tarkoituksena on tukea toiminnan talouden tuloksellisuutta, antaa perusteita kehysten ja vuotuisen talousarvion laadinnalle sekä antaa perusteita johtamiselle ja ohjaukselle samoin kuin tulostavoitteiden asettamiselle. Suunnitelma laaditaan valtiovarainministeriön ja opetusministeriön antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

Valtion taidemuseon toiminta- ja taloussuunnitelma sisältää taidemuseon linjauksia suunnittelu-kauden keskeisiin toiminnallis-taloudellisiin kysymyksiin. Valtion taidemuseon strateginen suunnitelma koostuu toiminta- ajatuksesta, arvoista, visiosta ja vision toteuttamisen edellyttämästä strategiasta vuosille 2006 – 2009. Toiminnan yleisissä linjauksissa on huomioitu opetusministeriön strategiset linjaukset.

Suunnittelukaudella uutena linjauksena ja yhä tärkeämpänä osana Valtion taidemuseon toimintaa tulee olemaan museon yhteiskuntasuhteiden kartoitus, tutkiminen ja kehittäminen. Uusi neuvottelukunta on keskeinen osapuoli tässä työssä. Valtion taidemuseon tarkoituksena on muodostaa neuvottelukunnasta elin, joka muodostuu kulttuurista kiinnostuneista tutkijoista ja asiantuntijoista ja joka eri suunnista reflektoi museota, sen merkitystä ja tehtävää nyky-yhteiskunnassa. Yhtenä neuvottelukunnan keskeisenä tehtävänä on arvioida Valtion taidemuseon ja sen yksiköiden toimintaa. Arviointi pohjautuu yhteisissä keskusteluissa määriteltäviin tavoitteisiin ja toiveisiin.

Toiminta- ja taloussuunnitelma sisältää *meno- ja tulolaskelmat*, jotka ovat pohjana tuleville kehyspäätöksille. Laskelmat esitetään vuoden 2005 talousarvion hintatasossa. *Menolaskelmaan* sisältyy *peruslaskelma*, jonka osalta suunnittelukauden kehyksinä on käytetty eduskunnan käsitteilyssä olevan vuoden 2005 talousarvion määrärahoja.

Valtion taidemuseon *kehusehdotuksessa* on otettu huomioon taidemuseon esittämien kehittämishankkeiden kustannusvaikutukset. Taidemuseon käytettävissä olevista määrärahoista jatkuvasti supistuva osuus jää näyttely-, kokoelma- ja muun sisällöllisen toiminnan rahoitukseen. Tämä näkyy taidemuseon toiminnassa mm. siten, että suuria ja huomattavia kansainvälisiä näyttelyitä ei pystytä järjestämään eikä täten vastaamaan yleisön odotuksiin. Tilanne ajaa taidemuseon pikkuhiljaa kestävämpään tilanteeseen, jossa taidemuseon pelkän infrastruktuurin ylläpitäminen vie suurimman osan toimintavaroista. Kehusehdotus merkitsee vain yritystä palauttaa osittain taidemuseon entinen toiminnallinen ja teknologinen taso.

Tulolaskelmasta on nähtävissä, että sisällölliseen toimintaan käytettävissä olevien määrärahojen väheneminen heijastuu suunnittelukaudella jo kävijämäärien ja siten tulokertymien laskuna. Lisäksi taidemuseon vuosittaiset tulokertymät vaihtelevat suurestikin. Maksullisen toiminnan tulojen kasvattamisessa on pakko ottaa huomioon, että julkinen kulttuurilaitos ei voi lähteä suoravii-vaiseen tulokertymän maksimointiin sisältötavoitteiden kustannuksella. Lisäksi hinnoittelupolitiikassa on otettava huomioon muun muassa saavutettavuuteen ja taidekasvatukseen liittyviä näkökohtia. Sponsorirahoitusta koskevien neuvottelujen arvioidaan suunnittelukaudella entises-tään vaikeutuvan ja hidastuvan. Tämä liittyy sekä yritysten sponsoroinnin budjettien ennakoituun laskusuuntaan että Valtion taidemuseon näyttelytoimintaan käytettävissä olevien määrärahojen vähenemiseen suunnittelukaudella.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS

Suomalaisessa yhteiskunnassa on *tarve arvokeskustelun syventämiseen*. Kulttuurin arvojen pitäisi voida läpäistä yhteiskunnan eri osa-alueet. Arvokeskustelu on tärkeää erityisesti ihmisten luovuuden ja elämän laadun ylläpitämiseksi. Taidelaitosten rooli näiden arvojen toteuttamisessa on keskeinen ja Valtion taidemuseo yrittää omalta osaltaan tuoda näitä arvoja esiin osallistumalla asiasta käytyihin keskusteluihin.

Kulttuuritarjonnan kasvu on viime vuosina ollut maassamme voimakasta. Tämä on näkynyt erityisesti pääkaupunkiseudulla, jossa on syntynyt uusia taideinstituutioita ja ennen kaikkea on kehitetty uusia taiteen tuotanto- ja yhteistyömuotoja. Yhteistyö muiden kulttuuritoimijoiden kanssa muodostaa voimavaran tulevaisuutta ajatellen ja kulttuurin entistä runsaammalla tarjonnalla on varmasti kulttuuripalvelujen käyttöasteeseen positiivinen vaikutus. Uhkatekijänä saattaa kuitenkin olla liika kulttuuritarjonta, sillä Helsingin ja Etelä-Suomen väkiluku asettaa omat rajansa jatkuvalla kasvulla.

Valtiontalouden tiukka linja näkyy kulttuurilaitosten budjeteissa ja esimerkiksi Valtion taidemuseon budjetissa jatkuva kiinteiden menojen museosta riippumaton kasvu syö itse museaaliseen toimintaan suunnattuja varoja. *Kiristynvä taloudellinen tilanne* pakottaa kulttuurilaitokset miettimään yhä tarkemmin toimintaympäristöä, sen muutoksia ja toiminnan strategisia linjauksia.

Valtion budjettirahoituksen kiristyminen merkitsee sitä, että museoyksiköiden solmimien yritysyhteistyösopimusten taloudellinen merkitys korostuu entisestään. Museoyksiköt eivät pysty budjettirahoituksen puitteissa huolehtimaan mm. toimintojensa riittävästä viestinnästä ja markkinoinnista, vaan kyseiset toiminnot ovat yritysyhteistyörahoituksen varassa. Mikäli sponsorirahoituksen saaminen vaikeutuu suunnittelukaudella aikaisemmasta, vaarantuu kyseisten merkittävien ydintoimintoja palvelevien tukitoimintojen rahoitus.

Kiristynvä talous on omiaan lisäämään eri tahoja yhdistäviä yhteistyöhankkeita ja projekteja niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Kansainväliset yhteistyö- ja kiertonäyttelyt ovat enentyneet museoiden heikentyneiden taloudellisten olosuhteiden takia kaikkialla maailmassa. Toisaalta nämä ovat mahdollisuus, mutta toisaalta nämäkin projektit ovat kallistuneet kaiken aikaa ja niihin mukaan pääsystä kilpaillaan yhä enenevässä määrin.

Kulttuurialan EU-projektit kiinnittävät Valtion taidemuseon eri toimijat entistä kiinteämmin *eurooppalaiseen kulttuuriyhteistyöhön*. Myös muu kansainvälinen toiminta laajenee koko ajan ja eurooppalaisen yhteistyön lisäksi museo seuraa *globalisaation* tuomia muutoksia kulttuurin alalla ja pyrkii olemaan mukana tässä kehityksessä.

Tietoyhteiskunnan yhä voimistuva hallitsevuus vaikuttaa myös Valtion taidemuseon toimintaympäristöön. Yksi EU:n keskeisiä tavoitteita on saada kulttuuriperintö digitaaliseen muotoon ja aineistot kaikkien kansalaisten ulottuville, joka taas luo pohjan sisältötuotannolle, suomalaisen kulttuurin kansainväliselle esittämiselle ja eurooppalaisille yhteishankkeille. Tämä kulttuurinen tietoyhteiskuntakehitys asettaa haasteita myös Valtion taidemuseolle, sen kokoelmien digitoimiselle ja virtuaalisten tietokantojen ja palvelujen kehittämiseksi. Tosin vuonna 2004 voimaan astuva uusi tekijänoikeuslaki saattaa vaikeuttaa ratkaisevasti taidekokoelmien ja muun tekijänoikeuksien alaisen arkistomateriaalin digitointityötä sekä myös sisältötuotanto-ohjelmien toteuttamista.

Uudistuva museolaki vaikuttanee suomalaisen taidemuseokenttään mm. siten, että edellytys museoammattillisen henkilökunnan museologisesta pätevyydestä on lisäämässä museologian perus- ja täydennyskoulutuksen tarvetta. Pätevytymisvaatimus tulee tuomaan myös voimakkaampaa professionalismia museoalalle ja lisännee alan sekä ulkoista että sisäistä arvostusta.

Suunnittelukauden loppupuolella yksi merkittävä museoalan toimijoihin liittyvä muutos on *suurten ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle*. Tämä merkitsee taidemuseoiden toiminnassa sitä, että eläkkeelle siirtyvien asiantuntijoiden myötä menetetään paljon ns. hiljaista tietoa ja kokemustietoa, elleivät taidemuseot entistäkin tiedostavammin pyri tallentamaan ja jakamaan kyseistä tietoa seuraaville museosukupolville. Suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen merkitsee myös muutosta taidemuseoiden yleisöpohjassa: museoilla on osaltaan paljon tarjottavaa näille usein hyvin toimeentulleille, paljon vapaa-aikaa omaaville ja vapaa-ajaltaan paljon vaativille uusille eläkeläisille.

Suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen seurauksena kilpailu osaavasta henkilöstöstä kiristyy yleisillä työmarkkinoilla. Valtionhallinnon mahdollisuudet kilpailla palkoilla ovat rajalliset, joten kilpailukykyä pitää kehittää muilla henkilöstöhallinnon osa-alueilla. Tämä entisestään korostaa tarvetta kiinnittää huomiota henkilöstön hyvinvointiin, jaksamiseen, kuntouttamiseen, työturvallisuuteen, ammattitaidon kehittämismahdollisuuksiin sekä työyhteisöjen toimivuuteen.

3 VALTION TAIDEMUSEON STRATEGINEN SUUNNITELMA

Valtion taidemuseon strateginen suunnitelma koostuu toiminta-ajatuksista, arvoista, visiosta ja vision lähestymisen edellyttämästä strategiasta vuosille 2006 - 2009.

Toiminta-ajatus

Valtion taidemuseo on Ateneumin taidemuseon, Nykytaiteen museo Kiasman, Sinebrychoffin taidemuseon ja Kuvataiteen keskusarkiston muodostama kulttuurilaitos ja asiantuntijaorganisaatio. Se vie eteenpäin kuvataiteen kulttuuriperintöä, vahvistaa oman aikamme visuaalisen kulttuurin merkitystä ja kehittää taidemuseoalaa.

Valtion taidemuseo ylläpitää, hoitaa, kartuttaa ja tekee tunnetuksi Suomen huomattavinta taidekokoelmaa sekä oman alansa tieto- ja tutkimusarkistoa. Taidemuseoidensa ja muiden toimintojensa välityksellä se tuo suomalaiset ja kansainväliset visuaalisen kulttuurin ilmiöt osaksi ihmisten jokapäiväistä elämää.

Arvot

- Me uskomme taiteeseen ja luovuuteen oleellisena osana hyvinvointia
- Me haluamme turvata Suomen kansallisaarteet ja maan huomattavimman taidekokoelman historiallisen jatkuvuuden
- Me lupaamme vastata yleisöjemme ja asiakkaittemme odotuksiin ja tarpeisiin
- Me olemme toimissamme luotettavia ja helposti lähestyttäviä
- Me kannustamme työyhteisöimme jokaista jäsentä
- Me sitoudumme strategiseen ja taloudellisesti kestävään toimintaan

Visio

Suomen johtaviin kulttuurilaitoksiin kuuluva Valtion taidemuseo on yhteiskunnallisesti tunnettu toimija, jolla on merkittävä rooli suomalaisessa ja kansainvälisessä kulttuurielämässä sekä luovan, monikulttuurisen hyvinvointiyhteiskunnan kehittämisessä. Se on lisännyt suomalaisen kuvataiteen näkyvyyttä ja arvostusta paitsi kotimaassa myös osana maailmanlaajuisia kulttuuririomaisuutta.

Suomalaisen yhteiskunnan eri sektoreilla Valtion taidemuseo tunnetaan avoimena, analyttisenä ja kriittisenä keskustelijana, innovatiivisena vaikuttajana sekä helposti lähestyttävänä ja luotettavana yhteistyökumppanina. Tunnettuuttaan ja vaikuttavuuttaan Valtion taidemuseo on lisännyt vahvistamalla toimintansa yleisölähtöisyyttä ja saavutettavuutta. Se on myös lunastanut paikkansa maan taidemuseokentän keskeisenä yhteistyökoordinaattorina sekä kuvataiteen, taidemuseoalan ja konservoinnin merkittävänä kehittämis-, tieto- ja tutkimuskeskuksena.

Taidemuseotyön kehittämisen rinnalla Valtion taidemuseo on turvannut toimintaedellytyksensä kestävin taloudellisin ratkaisuin sekä henkilöstönsä osaamisesta ja hyvinvoinnista huolehtien. Menestymisensä mahdollisuuksia se on vahvistanut myös ohjaamalla yksiköitään profiloituun toimintaan ja asiakassuhteiden pitkäjänteiseen hoitoon.

Toimintastrategia vuosille 2006 – 2009

Suomalaisen kuvataiteen ja taidemuseotoiminnan näkyvyyden ja arvostuksen lisäämiseksi
Valtion taidemuseo

- osallistuu luovan, monikulttuurisen hyvinvointiyhteiskunnan suunnitteluun ja toteuttamiseen
- osallistuu kansainväliseen taide- ja museoalan toimintaan sekä vahvistaa yhteistyötä suomalaista taidetta ja taiteilijoita kansainvälisille foorumeille vievien tahojen kanssa
- pyrkii saamaan taidehankintoihinsa tarkoitettun määrärahan kansainväliselle, sille kuuluvalla tasolla ja tekee työtä kansallisesti merkittävien taideteosten hankintarahaston aikaansaamiseksi

Toimintansa yleisölähtöisyyttä ja saavutettavuutta Valtion taidemuseo vahvistaa

- työstämällä kokoelmista, näyttelyistä sekä niiden oheisohjelmista monimuotoisia, vaihtoehtoisia ja uutta teknologiaa hyödyntäviä kokonaisuuksia
- nostamalla sisällöistä esiin näkökulmia, joiden avulla ihmiset voivat ymmärtää, hallita ja arvioida omaa toimintaympäristöään sekä suhdettaan muuhun maailmaan

Kuvataiteen, taidemuseoalan ja konservoinnin merkittäväksi kehittämis-, tieto- ja tutkimuskeskukseksi Valtion taidemuseo kehittyy

- koordinoimalla ja toimeenpanemalla taidemuseoalan kehittämishankkeita
- tuottamalla koko taidemuseokenttää palvelevia tutkimuksia, selvityksiä, ohjeita ja oppimateriaalia
- toimimalla Valtion taidemuseon oman taitotiedon vuorovaikutteisena välittäjänä sekä kansainvälisten kontaktiverkostojen luojana ja ylläpitäjänä
- huolehtimalla yhteistyössä maan muiden taidemuseoiden kanssa kuvataidetta koskevan muistivarannon monipuolisesta tallentamisesta
- lisäämällä yhteistyötä yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa

Yhteiskunnallisesti tunnustetuksi toimijaksi, keskustelijaksi ja vaikuttajaksi sekä helposti lähestyttäväksi yhteistyökumppaniksi Valtion taidemuseo päätyy

- edistämällä tavoitteellista vuorovaikutusta oman organisaationsa ja alansa sisällä sekä muiden valtion laitosten, julkisorganisaatioiden ja järjestöjen kanssa
- esiintymällä ja esittämällä näkemyksiään kulttuurielämän muilla julkisilla foorumeilla
- osallistumalla aktiivisesti mediassa käytävään kulttuuripoliittiseen keskusteluun
- luomalla uusia yhteistyön muotoja yritysmaailman ja muiden yhteiskuntasektoreiden kanssa

Taidemuseotyön kehittämisen rinnalla Valtion taidemuseo turvaa toimintaedellytyksensä

- toimimalla strategisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla
- kiinnittämällä huomiota henkilöstönsä hyvinvointiin, osaamisen uudistamiseen ja työyhteisöjen kehittämiseen
- rakentamalla tehokkaan seurannan museoyleisön ja muiden asiakkaiden tarpeiden ja tyytyväisyyden arvioimiseksi
- huolehtimalla kaikilla organisaatiotasolla viestinnän ja markkinoinnin tehokkuudesta

4 TOIMINNAN YLEISET LINJAUKSET

Tiukat taloudelliset realiteetit Valtion taidemuseon toiminnassa pakottavat museon yhä tarkemmin suunnittelemaan museon painopistealueet. Taidemuseon yleisissä linjauksissa painotetaan toimintoja, joilla pystytään vastaamaan sekä taidemuseon yhteiskunnalliseen tehtävään että museokävijöiden esittämiin tarpeisiin.

Luovuus

Luovassa hyvinvointiyhteiskunnassa kulttuuri ja taide nähdään osana yhteiskuntaa uudistavaa ja kehittävää innovaatioperustaa. Taideaineiden opetuksella ja tutkimustyöllä tuetaan kasvatustyötä, jonka tavoitteena on terveellä itsetunnolla varustetut kansalaiset, jotka vahvan persoonallisuutensa turvin uskaltavat ja kykenevät avoimeen ja hedelmälliseen vuorovaikutukseen kanssaihmiensä parissa ja eri kulttuureiden välillä. Sijoittamalla taiteen, koulutuksen ja luovuuden edistämiseen voi visio luovasta hyvinvointiyhteiskunnasta toteutua. Valtion taidemuseoilla on merkittävä rooli tässä työssä; se pyrkii kolmen taidemuseonsa ja muiden toimintojensa välityksellä tuomaan taiteen ja luovuuden yhä tiiviimmin osaksi ihmisten jokapäiväistä elämää.

Kokoelmatoiminta

Valtion taidemuseon museoyksiköt pitävät hallussaan Suomen kattavinta taidekokoelmaa, ja Kuvataiteen keskusarkisto on maan tärkein kuvataidetta koskevan tiedon lähde. Maassamme ainutlaatuinen kokonaisuus on Valtion taidemuseon ja sen yksiköiden vahvuus. Museoiden ja arkiston kokoelmia täydennetään yksiköiden kokoelmapoliittisten linjausten mukaisesti.

Kokoelmia ja arkistoaineistoja esille tuotaessa pidetään päämääränä nykyihmistä puhuttelevia sisältöjä. Museoiden taidekokoelmat ja arkiston tietovarannot tarjoavat erinomaisia mahdollisuuksia uusien näkökulmien avaamiseen taiteeseen ja taidehistoriaan. Ateneumin taidemuseon kokoelmien hyödyntämistä koko kansan tuntemien teosten ja taiteilijoiden kautta on entisestäänkin korostettava. Kiasman tehtävänä on saada katsoja kokemaan nykytaide merkitykselliseksi. Tähän pyritään jakamalla tietoa nykytaiteesta ja toisaalta rohkaisemaan katsojaa henkilökohtaisesta kokemuksesta lähtevään nykytaiteen kohtaamiseen. Samoin on hyödynnettävä Sinebrychoffin taidemuseon osalta interiöörimuseon mahdollisuudet. Kuvataiteen keskusarkiston aineistoja nostetaan esiin myös omissa näyttelyissä ja tutkimusjulkaisuissa. Arkistoaineistoilla on tärkeä tehtävänsä monipuolisen historiantuntemuksen edistäjänä.

Saavutettavuus ja esteettömyys

Saavutettavuuden kehittäminen on yksi lähivuosien keskeisiä tavoitteita. Saavutettavuuden tulee läpäistä museon toiminnan kaikki osa-alueet, ja sillä halutaan ensisijaisesti ymmärtää henkistä ja tiedollista saavutettavuutta. Saavutettavuus-näkökulma on ulotettava taideteokseen liittyvästä perustiedoista aina taidemuseoiden näyttely- ja kokoelmajulkaisuihin asti. Taidemuseon pitää pystyä tavoittamaan toiminnallaan sosiaalis-yhteiskunnallisilta ja etnisiltä taustoiltaan, iältään ja odotuksiltaan, tiedoiltaan ja taidoiltaan hyvin erilaisia yleisöjä ja yksittäisiä museokävijöitä. Saavutettavuuden rinnalla on tavoiteltava esteettömyyttä, eli tarkasteltava toiminnassa kaikkia niitä tekijöitä, jotka muodostavat museokävijälle fyysisiä esteitä.

Näyttelytoiminta, yleisölähtöisyys ja asiakasystävällisyys

Yhtenä keskeisenä näyttelytoiminnan lähtökohtana on sen suhde tutkimukseen, museopedagogiikkaan, oheisohjelmistoihin sekä mahdollisuuksiin, joita verkottuva multimedia tarjoaa. Tärkeitä tavoitteita ovat monipuolisuus, yhteiskuntahistorian ja tämän päivän yhteiskunnallisen tilanteen huomioiminen, verkottuvan multimedian mahdollistama valtakunnallinen saavutettavuus samoin kuin korkea- ja populaarikulttuurin rajankäynti. Erikoisnäyttelyt muodostavat tärkeimmän Valtion taidemuseon tulorahoituslähteen.

Museon yleisösuhteen kehittäminen ja hoitaminen ovat toiminnan avainkysymyksiä. Suhteen perusta luodaan kokoelma-, näyttely- ja oheistoiminnoin, mutta yleisön käsitys taidemuseosta muodostuu monien museokäyntiin liittyneiden tekijöiden tuloksena. Näyttelytoiminnassa yleisölähtöisyys tarkoittaa etupäässä näyttelytarjonnan ajankohtaisuutta. Lisäksi monet vaikeasti mitattavissa ja arvioitavissa olevat tekijät, esimerkiksi museon avoimuus ja ulospäin suuntautuneisuus, vaikuttavat yleisösuhteeseen.

Asiakasystävällisyydessä mitattavissa oleviin vaikutustekijöihin kuuluvat viestintä ja markkinointi, museon hinnoittelupolitiikka, verkottuneisuus, aukioloajat, palveluiden taso sekä tarjotun tiedon ja oheistuotteiden laatu ja määrä. Asiakasystävällisyyteen liittyy myös oheispalveluiden, kuten kahviloiden ja kirjakauppojen markkinointi sekä asiakastilojen viihtyvyys ja laatutaso.

Valtakunnallinen taidemuseoalan kehittäminen

Valtion taidemuseo tulee jatkamaan aloittamaansa valtakunnallisen taidemuseoalan kehittämistyötä perustamansa Taidemuseoalan kehittämisyksikkö Kehyksen myötä. Valtakunnallinen toiminta käsittää projektiluonteisia kehittämistehtäviä, valtakunnallista verkottumista ja yhteistyötä maan museoiden ja taidelaitosten kanssa. Kehittämiprojektien, arvioinnin ja koulutuksen avulla etsitään käytäntöjä valtakunnallisen toiminnan vahvistamiselle liittyen kokoelmiin, tietovarantoihin, näyttelytoiminnan eri osa-alueisiin kuten museopedagogiikkaan sekä tutkimustoimintaan. Valtakunnallinen kehitystyö tapahtuu ensisijaisesti Kehyksen puitteissa, mutta koko Valtion taidemuseo pyrkii entistä enemmän huomioimaan työssään valtakunnallisen ulottuvuuden.

Kulttuurinen tietoyhteiskunta ja tietohallintaverkot

Verkkomaailma kuuluu 2000-luvun alussa jo olennaisesti Valtion taidemuseon organisaation sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Taidemuseossa pyritään vastaamaan verkkomaailman myötä syntyneisiin odotuksiin ja kehittämään sähköisiä palveluja, verkkokauppaa ja virtuaalikirjastoa. Uuden teknologian hyödyntäminen sisältöjen tarjoamisessa vaatii jatkuvaa seurantaa ja kehittämistä. Lisäksi se edellyttää resurssien suuntaamista henkilöstön kouluttamiseen, laitekannan uudistamiseen ja aineistojen siirtämiseen sähköiseen muotoon. Sisällön avaamisessa keskeiseksi muodostuu kokoelmien digitointi, jonka tekijänoikeudelliset ongelmat ovat edelleen suuri uhka tiedon sähköiselle tallentamiselle ja levittämiselle valtakunnallisesti. Tietoyhteiskunnan haasteisiin vastaaminen edellyttää kuitenkin myös valtiovalalta selkeää tukea kulttuuriperinnön digitoitihankkeisiin.

Erityisesti tietohallinnon kehittämisessä pyritään varmistamaan Muus@ ja Muus@Net tietojärjestelmien kehittämisen mahdollisuudet. Muus@ on Valtion taidemuseon tärkein tietojärjestelmäprojekti, jossa luodaan valtakunnallista taideteosten kuvailu-, luokittelu- ja luettelointijärjestel-

mää sekä yhteismitallista taidehistoriallisen tiedon esittämisstandardia. Suunnittelukaudella edistetään Iconclass-asiasanoitusjärjestelmän käyttöönottoa ja laajaa hyödyntämistä sekä Valtion taidemuseon sisällä että koko taidemuseokentällä.

Valtion taidemuseo osallistuu maamme muistiorganisaatioiden yhteishankkeeseen, jonka tavoitteena on selvittää tietovarantojen yhteiskäytön ja -hakujen mahdollisuuksia arkistojen, kirjastojen ja museoiden välillä, valita tuleva kehittämissinja sekä kartoittaa ja määritellä minimivaatimukset, joilla tietovarantojen yhteiskäyttöisyys saadaan aikaan. Kamut 2 -hankkeen tarkoituksena on myös selvittää tietovarantojen yhteiskäytön kehitystä Suomessa eli mitkä ovat yhteiskäytön edellytykset, minkälaisia asioita eri muistiorganisaatiosektoreilla on tapahtunut ja tapahtumassa.

Museon yhteiskuntasuhteiden kehittäminen

Museon yhteiskuntasuhteiden kartoitus, tutkiminen ja kehittäminen tulee olemaan suunnittelukaudella yhä tärkeämpi osa Valtion taidemuseon toimintaa. Valtion taidemuseo on päättänyt suunnittelukaudella aloittaa tutkimusyhteistyön yliopistojen kanssa, kokeilla erityisellä tulevaisuuden museolaboratoriolla museotoiminnan tulevaisuutta ja kehitystä sekä suorittaa ja osallistua erilaisiin vaikuttavuuden arviointeihin. Uusi neuvottelukunta on keskeinen osapuoli tässä työssä. Valtion taidemuseon tarkoituksena on muodostaa neuvottelukunnasta elin, joka muodostuu kulttuurista kiinnostuneista tutkijoista ja asiantuntijoista ja joka eri suunnista reflektoi museota, sen merkitystä ja tehtävää nyky-yhteiskunnassa. Yhtenä neuvottelukunnan keskeisenä tehtävänä on arvioida Valtion taidemuseon ja sen yksiköiden toimintaa. Arviointi pohjautuu yhteisissä keskusteluissa määriteltäviin tavoitteisiin ja toiveisiin. Ryhmän jäsenet siis esittävät itse, millaisiin tehtäviin museota tarvitaan, minkälaisia kysymyksiä sen tulisi käsitellä ja miten.

Monipuolinen rahoituspohja

Valtion taidemuseossa tullaan edelleen suunnittelukaudella etsimään keinoja ns. suoraa budjetti-rahoitusta täydentävään rahoitukseen (maksullinen toiminta, sponsorirahoitus, yhteistoiminnan rahoitus, lahjoitukset). Maksullisen toiminnan osalta tullaan panostamaan suunnittelukaudella erityisesti myyntituotteiden tuottamiseen. Suunnittelukauden toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan hankkimalla edelleen taidemuseolle sponsorivaroja. Ulkopuolisen rahoituksen osalta tullaan kiinnittämään edelleen huomiota erityisesti rahoituksen suunnitelmallisuuteen ja rahoitusta koskeviin menettelyihin, joilla tarkoitetaan lähinnä eettisiä periaatteita ja reunaehtoja.

Henkilöstöpolitiikka

Henkilöstön osaamiseen, so. pätevyyteen ja ammatilliseen uusiutumiseen samoin kuin työssä jaksamiseen sekä työyhteisöjen kehittämiseen kiinnitetään lähivuosina kasvavaa huomiota. Mahdollisuuksia luovaan työskentelyyn on ylläpidettävä ja vahvistettava. Samalla on etsittävä ratkaisuja kasvaneista työmääristä ja -paineista selviämiseen. Lisäksi on aloitettava pysyvien edellytysten luominen henkilökunnan kuntoutustoimennpiteille. Henkilöstön kehittymisen ja motivaation vuoksi on tärkeitä kohottaa palkkatasoa kaikkien taidemuseossa työskentelevien osalta. Työhyvinvointitoiminta on tarkoitus liittää pysyväksi osaksi Valtion taidemuseon tulossopimusta ja sitä tullaan kehittämään osana henkilöstöstrategiaa. Toiminnan painopisteenä tullaan korostamaan erityisesti työhyvinvointia edistäviä johtamis- ja esimiestaitoja, ikääntyvien työntekijöiden työpanoksen ja työkokemuksen hyödyntämistä sekä koko työyhteisön kehittämistä.

5 TOIMINNAN TULOSALUEITTAISET LINJAUKSET

5.1 KULTTUURIPERINNÖN HOITO (TA I)

Taidekokoelmien kartuttaminen, dokumentointi sekä konservointi ja säilytys

Taidekokoelmien keskipitkän aikavälin *kartuttaminen* ja sen tavoitteet sisältyvät Valtion taidemuseon taidekokoelmaohjesääntöön. Pysyväksi ongelmaksi on muodostunut se, että taidehankintamäärärahat ovat jääneet vuoden 1995 tasolle ja taidekokoelma ei enää täydenny toivotulla tavalla. Tavoitteena onkin saada museon hankintamääräraha vastaamaan tämän päivän hintakehitystä ja myös saada erillisvaroja erityisen huomattavien taideteosten hankintaan. Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen on aivan erityisen tärkeää myös siksi, että maan muilla taidemuseoilla ei juurikaan ole määrärahoja omien kokoelmiensa kartuttamiseen.

- Ateneumin taidemuseon taidekokoelman kartuttaminen esteettisesti ja taidehistoriallisesti merkittävillä teoksilla on kokoelmapoliittinen päätavoite ja toiseksi 1900-luvun taiteen kokoelman täydentäminen.
- Nykytaiteen museo Kiasman kokoelmatoiminnan tarkoituksena on aikaansaada monipuolinen, laaja-alaisesti oman aikamme kuvataidetta kartoittava taidekokoelma, josta aikanaan muodostuu osa maamme kulttuuriperintöä. Kokoelma painottaa suomalaista taidetta, mutta kansainvälisen kokoelman ajan tasalla pitäminen on kokoelman kiinnostavuuden ja yleisen merkittävyyden kannalta olennaista. Hankinnoissa huomioidaan koko visuaalisen taiteen kenttä ja pyritään tarttumaan niihin muutoksiin, joita niin koti- kuin ulkomaisessa taidemaailmassa tapahtuu. ARS-näyttely antaa vuonna 2006 Kiasmalle erinomaiset mahdollisuudet laajentaa kansainvälistä kokoelmaa.
- Sinebrychoffin taidemuseo hallitsee ja hoitaa vanhojen eurooppalaisten mestareiden kokoelmaa ajalta n. 1300 - 1820. Koska Sinebrychoffin taidemuseon kokoelma on syntynyt pitkälti yksityisistä testamenttilahjoituksista, on selvää, että kokoelman antama kuva Euroopan maalaustaiteen historiasta ei ole kattava vaan sisältää aukkoja. Kokoelmaa kartuttamalla paikataan näitä aukkoja, jolloin vahvistetaan Sinebrychoffin taidemuseon kokoelman erityisluonnetta ja painotuksia. Uusilla teoshankinnoilla tuetaan museon näyttelytoimintaa ja pyritään lisäämään myös museon kansainvälistä kiinnostavuutta.

Taidekokoelmien dokumentoinnissa jatketaan yhteisten tietokantojen käytön edistämistä taidemuseolaitoksen piirissä. Erityisen tärkeää on taideteostietokantojen Iconclass-asiasanoituksen käyttöönoton tukeminen sekä Valtion taidemuseon sisällä että valtakunnallisesti.

- Ateneumin taidemuseon kokoelmaan liittyvää tietoa tutkitaan ja taideteos- ja kuvatietokantaa Muus@a kartutetaan jatkuvasti. Museon taidekokoelman tietovaranto on mittava ja sen ylläpito korkealla tasolla, jolloin kokoelmaa avaava informaatiotaso paranee koko ajan ja on verkkosivujen kautta kotimaisen ja kansainvälisen yleisön ja asiantuntijoiden käytettävissä.
- Nykytaiteen museo Kiasma kerää ja täydentää kokoelmataiteilijoihin ja -teoksiin liittyvää erilaista materiaalia kuten taiteilijoiden videohaastatteluja, valokuvia, luetteluita, tutkimuksia

ja tarkempia ripustusohjeita. Taatakseen digitaalisen kulttuuriperinnön ja -palvelujen saatuuden sekä mahdollistaakseen kokoelmateoksien esittämisen pedagogisesti verkossa Kiasma jatkaa ja tehostaa kokoelmien asiasanoitusta, kuvausta ja digitointia. Lisäksi parannetaan tutkijoiden mahdollisuuksia tutustua digitaalisiin museoaineistoihin, joihin kuuluvat kuvat, tekstit, äänitteet ja videot.

Tulevana suunnittelukautena painopisteenä tulee olemaan Kiasman kokoelmien laajentaminen virtuaalisesti verkkoon (edellyttäen, että uusi tekijänoikeuslaki ei vaikeuta tämän toteuttamista). Tämä mahdollistuu, koska ARS 06 -näyttelyn aikana ei rakenneta muita näyttelyitä. Näin henkilökuntaa vapautuu muihin tehtäviin (mm. kokoelmien valokuvaamiseen, teosten huoltamiseen). Vuonna 2006 kokoelmatoiminnan painopistealueena on kokoelmien kuvaus ja digitointi, digitaalisten museoaineistojen asiasanoituksen tehostettu toteuttaminen sekä kokoelmateosten verkossa esittämisen suunnittelu ja tutkimus.

- Sinebrychoffin taidemuseossa jatketaan museon peruskokoelmien tutkimus- ja dokumentointityötä. Tavoitteena on luoda hyvät tutkimusedellytykset kokoelmille ja mahdollistaa niiden monipuolinen käyttö näyttely- ja muussa toiminnassa.

Taidekokoelmien konservoinnin ja säilyttämisen periaatteet ja keskipitkän aikavälin tavoitteet sisältyvät vuonna 2005 päivitettyyn taidekokoelmaohjesääntöön. Suunnittelukaudella kohdistetaan mahdollisimman suuri työpanos omien kokoelmien hoitoon ja säilyttämiseen. Konservoinnin normaalikäytäntöjä kuten uushankintojen, laina- ja talletusteosten käsittelyä ja kirjallista sekä kuvallista dokumentointia jatketaan kaikkien kokoelmien osalta. Teosten käsittelyä ja varastointia valvotaan ja teosten säilyvyyden takaamiseen tähtäviä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä tehostetaan.

Konservointikohteet määräytyvät mm. aikaisemmin valmistuneiden kokoelmien kuntokartoitusten pohjalta sekä vuosittain vaihtuvien kokoelma- ja erikoisnäyttelyiden mukaan.

- Ateneumin taidemuseon osalta paneudutaan suunnittelukaudella mm. veistosten kunnostusprojektiin (vuosina 2006 ja 2007).
- Nykytaiteen museo Kiasmaan vuosittain hankittujen nykytaiteen teosten suuri määrä asettaa konservoinnille erityisiä haasteita ja edellyttää ennaltaehkäisevältä konservoinnilta materiaalien säilymisen kannalta uusien ja ennakkoluulottomien ratkaisujen löytämistä. Suunnittelukaudella varaudutaan myös mahdollisten uusien lahjoituskokoelmien huoltoon.
- Sinebrychoffin taidemuseon eurooppalaisen vanhan taiteen kokoelmateosten konservointiprojekteihin varataan useampi vuosi projektia kohden. Pitkään käsittelyaikaan ovat syynä teosten huono kunto ja aikaisempien vuosisatojen käsittelyhistoria.
- Paperipohjaisten teosten konservoinnin osalta joudutaan edelleen vähäisten henkilöstöresurssien vuoksi etsimään tasapainoa näyttelytoiminnasta syntyvien akuuttien konservointitarpeiden ja kokoelmiin kohdistuvan suunnitelmallisen konservointityön välillä.

Varsinaisen ja ennaltaehkäisevän konservoinnin lisäksi painopisteenä ovat menetelmien ja materiaaliteknisen tutkimuksen kehittäminen. Vuonna 2006 keskitytään kiinnitys- ja sideaineiden analysointiin ja vuonna 2007 paperimateriaalien analysointiin. Kyseisinä vuosina kehitetään edelleen pigmentti- ja sideainanalytiikassa sovellettavia analyysimenetelmiä.

Valtion taidemuseon kokoelmien määräaikaistentantaario saadaan pääosin valmiiksi vuoden 2005 aikana. Osin samanaikaisesti suoritettu teosten kuntoinventointi vaatii pidempää työskentelyaika ja tästä syystä suunnittelukauden alussa painopisteenä on vielä paperipohjaisten teosten materiaalien ja kunnan kartoittaminen. Kuntokartoitusta ei ole järjestelmällisesti tehty ennen

vuotta 1997, jolloin paperikonservointitoiminta aloitettiin. Erityiskohteena on Ateneumin luonnoskirjakokoelman kuntokartoitus. Työn edetessä kiinnitetään huomiota paperipohjaisten teosten säilytysolosuhteisiin, joita parannetaan resurssien puitteissa.

Vuoden 2003 aikana on käynnistetty kokoelmien ns. tunnistekuvaus, joka aloitettiin Sinebrychoffin taidemuseon inventoinnin yhteydessä. Suunnitelmat on laadittu vuoden 2003 aikana ja työ on aloitettu myös Ateneumissa ja Kiasmassa vuonna 2004. Tunnistekuvaus on tarkoitus ulottaa kaikkiin niihin Valtion taidemuseon kokoelmateoksiin, joista ei ole käytettävissä kuvaa. Työ arvellaan saatavan päätökseen suunnittelukauden loppupuolella.

Kuvataiteen tietovarantojen kartuttaminen, dokumentointi ja säilytys

Kuvataiteen tietovarantoihin liittyvässä toiminnassa pyritään ensisijaisesti turvaamaan perustyö eli kokoelmien asianmukainen hoito, luettelointi ja asiakaspalvelun tehtävät. Lisäksi huolehditaan analogisessa muodossa olevan aineiston siirtäminen digitaaliseen muotoon. Kuvataiteen keskusarkiston tavoitteena tulevilla suunnittelukaudella onkin edistää digitaalisessa muodossa olevan tiedon saatavuutta ja käytettävyyttä taidehistorian tutkimusta ja kansalaisten sekä eri asiakasryhmien tarpeita ajatellen.

Samanaikaisesti pyritään täydentämään arkistokokoelmia sekä varmistamaan sisällön saavutettavuus. Muistivarantojen kartuttaminen ja sisällöllinen kehittäminen tapahtuu oman dokumentoinnin ja dokumentointiprojektien, lahjoitusten sekä harkitun kartunta- ja hankintapolitiikan turvin. Tutkimusedellytysten parantaminen ja saavutettavuuden lisääminen tapahtuu mm. tietokantoja ja verkkopalveluja kehittämällä, virtuaalikirjastoa laajentamalla, hakujärjestelmien helpokäyttöisyyden, luetteloinnin, ja muun tehostetun asiakaspalvelun avulla.

Suunnittelukaudella edistetään Iconclass-asiasanoitusjärjestelmän käyttöönottoa taidemuseokentällä. Lisäksi pyritään vaikuttamaan sellaisten asiasanoitusstandardien laajaan hyödyntämiseen museoissa, arkistoissa ja kirjastoissa, jotka edesauttavat erilaisen kulttuuriperintötiedon samanaikaista selailua, tarkastelua ja vertailua osallistumalla mm. kokoelmien ja muun museoaineiston digitointi-, aiheenmukaisia luokittelujärjestelmiä ja hallinnointimahdollisuuksia kehittäviin hankkeisiin.

MENOLASKELMA (TA I)

	TA + LTA 2004	TAE 2005	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Perussuunnitelma	264 060	211 847	211 847	211 847	211 847	211 847
Kehysehdotus	264 060	211 847	310 347	278 847	278 847	278 847
Ero	0	0	98 500	67 000	67 000	67 000

KEHYSEHDOTUKSEEN SISÄLTYYVÄT SEURAAVAT MUUTOKSET PERUSTELUINEEN

	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Grafiikka- ja piirustuskokoelman kuntoinventointi luonnoskirjakokoelman osalta	31 500			
Media-arkistoprojekti	67 000	67 000	67 000	67 000
Yhteensä	98 500	67 000	67 000	67 000

Grafiikka- ja piirustuskokoelmien määräaikaisinventaarion jälkeen konservointilaitoksen strategisena painopisteenä on paperipohjaisten teosten materiaalien ja kunnan kartoittaminen. Inventointityötä ei ole kuitenkaan mahdollista tehdä, ellei yhden vakituisen paperikonservaattorin rinnalle saada lisähenkilöstöä vuodelle 2006. Vakituisen konservaattorin työpanos kohdentuu Valtion taidemuseon kokoelmasta laajimpaan eli Ateneumin taidemuseon kokoelmaan ja siinäkin lähinnä näyttelyihin liittyviin konservointitehtäviin. Aiempina vuosina inventointityöhön on palkattu lisätyövoimaa taidemuseon sisäisesti järjestämällä erillismäärärahalta, mikä ei ole enää mahdollista taidemuseon taloudellisen tilanteen kiristyessä.

Valtion taidemuseon ja Suomen elokuva-arkiston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti Valtion taidemuseo on erillisrahoituksen turvin toiminut kuvataiteen kontekstiin kuuluvan mediataiteen sähköisenä arkistona. Kiasmassa käynnistynyt arkistointi siirtyy Kuvataiteen keskusarkiston vastuulle edellytyksellä, että kehusehdotuksen mukaiset henkilöstö- ja toimintaresurssit sisällytetään suunnittelukaudella Valtion taidemuseon toimintamenobudjettiin.

Kulttuuriperinnön digitointia koskeva kehusehdotus on sisällytetty TA IV:n kehusehdotukseen (tietojärjestelmien kehittäminen ml. kulttuuriperinnön digitointi).

5.2 NÄYTTELY- JA OHJELMISTOTUOTANTO SEKÄ MUU YLEISÖLLE SUUNNATTU TOIMINTA (TA II)

Näyttely-, ohjelma- ja projektitoiminta

Näyttelytoiminnan tavoitteena on tehdä kuvataiteen ilmiöitä tunnetuksi sekä luoda monipuolisilla näyttelyohjelmistoilla mahdollisimman laajalle yleisölle tilaisuus taide-elämyksiin ja uuden tiedon hankkimiseen. Valtion taidemuseossa on vuosina 2004 ja 2005 toteutettu laaja näyttelyprosessin kuvausprojekti, jossa tavoitteena on ollut luoda toimiva näyttelyn toteutusmalli. Tulevalla suunnittelukaudella malli testataan sekä varmistetaan sen laaja käyttöönotto ja hyödyntäminen taidemuseolaitoksen piirissä mm. järjestämällä valtakunnallista koulutusta.

Ateneumin, Kiasman ja Sinebrychoffin kokoelmista järjestetään erityisiä kokoelmanäyttelyitä mm. erilaisia teemanäyttelyitä. Kokoelmien esillepanon muutoksilla pyritään yleisön mielenkiinnon jatkuvaan ylläpitämiseen. Tarkoituksena on esitellä museoiden kokoelmia yleisölle mahdollisimman laajasti. Ateneumin taidemuseossa suunnitellaan vuodeksi 2006 Kokoelmakampanjaa – Klassikot tutuksi, joka suunnataan myös uusille yleisöille.

Erikoisnäyttelyt erottuvat selkeinä kokonaisuuksina museoiden toiminnassa:

- Ateneumin taidemuseon erikoisnäyttelyt esittelevät suomalaisia modernisteja ja klassikoita. Pinta ja syvyys – Varhainen modernismi Suomessa 1890 – 1920 – näyttely saa vuonna 2007 jatko-osan: modernismia ja nuoren tasavallan maailmansotien välistä, sotaan päättyvää aikaa tutkivan Suomi 1920 – 1945 suuren näyttelyn. Museon monografianäyttelyiden sarja Suomen taiteen klassikoista jatkuu Pekka Halosen tuotannon laajalla esittelyllä suunnittelukauden loppussa. Pohjoismaisten kansalliskallerioiden perinteinen yhteistyö jatkuu kaudella 1800-luvun Pohjoismaisen maisemaa tutkivalla näyttelyllä Naturens spegel. Suunnittelukaudella toteutetaan kiinalaisen akvarellistin Qi Baishin näyttely ja suunnitellaan näyttelyvaihtoa Viron tai-

demuseon kanssa. Japanilaisen puupiirroksen kahden mestarin näyttely toimisi kansainvälisenä johdantona hyvin tyyliään suomalaisena pidetylle Pekka Haloselle.

- Nykytaiteen museo Kiasman näyttelypolitiikka on luonteeltaan joustavaa, nopeasti reagoivaa ja ajassaan elävää ja siksi se ei halua liian aikaisessa vaiheessa rajata näyttelyhankkeitaan. Taiteen ja sen esittämistapojen aktiivista seuranta tiivistetään kehittämällä projektikohtaisia yhteistyömuotoja mm. taiteilijoiden kanssa. Lisäksi annetaan tilaa kokeiluille sekä esitystapojen monimuotoisuudelle sekä ylläpidetään ja välitetään elävää yhteyttä nykytaiteeseen ja ympäröivään maailmaan. Taiteilijan läsnäolo sekä vaikutusmahdollisuudet kaikissa yhteistyön vaiheissa pyritään huomioimaan.

Kansainvälinen nykytaiteen suurkatselmus ARS 06 nostaa esiin ajankohtaisia kysymyksiä moraalista, arvoista ja inhimillisen kehityksen mahdollisuudesta. ARS 06 –näyttelyn kautta Kiasma osallistuu myös ajankohtaiseen keskusteluun taiteelle annetusta roolista yhteiskunnan omatuntona. ARS 06 –näyttelyssä pureudutaan taiteen kautta tämän ajan henkiseen ilmapiiriin ja tapaan esittää asioita. Näyttelyssä pohditaan taiteen roolia ja merkitystä aikamme moraaliympäristössä. Samalla kartoitetaan, mitä keinoja ja esitystapoja taiteella on käytettävissään aiheen käsittelyyn.

- Sinebrychoffin taidemuseon näyttelyohjelmisto painottuu eurooppalaisen kulttuuritradition esittelyyn. Vuodelle 2006 on suunnitteilla kaksi näyttelyä: keväällä on esillä kokoelmanäyttely museon omista grafiikan kokoelmista ja Provence -maisemamaalausten erikoisnäyttely syksyllä. Toimintavuoden 2007 aikana toteutetaan myös kaksi näyttelyä: erikoisnäyttely Naistaitelijat 1700-luvun Euroopassa ja kokoelmanäyttely Orfeus ja eläimet. Vuodelle 2008 on suunnitteilla erikoisnäyttely Lucas Cranachin teoksista ja kokoelmanäyttely museon alankomaalaisen taiteen kokoelmista. Venetsian karnevaalit on erikoisnäyttelyn teemana vuodelle 2009.
- Kuvataiteen keskusarkisto tuottaa mahdollisuuksiensa puitteissa aineistoihinsa pohjautuvia erikoisnäyttelyitä ja kiertonäyttelyitä Valtion taidemuseon museoihin ja maan muihin taidemuseoihin. Kuvataiteen keskusarkisto pyrkii myös kehittämään tapoja hyödyntää arkistoaineistoja entistä monipuolisemmin museonäyttelyiden taustoittamisessa. Lisäksi tavoitteena on saada järjestää 2-3 arkistoaineistoihin pohjautuvaa näyttelyä vuosittain.

Kulttuuri- ja yleisöpalvelut

Taidemuseoiden pedagogisen toiminnan päämääränä on museon liittäminen entistä paremmin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin mm. antamalla eväitä historian ymmärtämiselle, nykytaiteen avautumiselle ja vieraiden kulttuurien hyväksymiselle niin opetuksen kuin tekemisenkin kautta. Yleisölle järjestetään oheisohjelmia, kuten luentoja, konsertteja ja erityistapahtumia. Näyttelyiden yhteydessä tuotetaan näyttelyn teemaa syventäviä oheismateriaaleja. Museopedagoginen toiminta ja oheisohjelmat liittyvät kiinteästi museoiden kokoelma- ja erikoisnäyttelyihin. Museopedagogisessa toiminnassa läpäisevinä periaatteina ovat saavutettavuus ja esteettömyys.

- Ateneumin taidemuseon museopedagogisessa toiminnassa kiinnitetään suunnittelukaudella erityistä huomiota koulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Vuorovaikutuksessa opettajien ja taidekasvattajien kanssa kehitetään toimintamuotoja, jotka entistä paremmin vastaavat koulujen tarpeisiin liittyen mm. uuteen valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan. Uusia yleisöjä pyritään saamaan Ateneumin näyttelytarjonnan piiriin huomioimalla ohjelmiston suun-

nittelussa kävijätutkimusten avulla saatu tieto museossa vähemmän vierailevista ryhmistä. Näitä ovat mm. aktiiviset nuoret työkäiset sekä ikäihmiset. Lapsille suunnattu toiminta on avainasemassa. Suunnittelukaudella toteutetaan erityisesti lapsikävijöille kohdistettu teemallinen ja toiminnallinen Ateneumin kokoelmiin liittyvä näyttely. Lisäksi otetaan huomioon kulttuurinen moniarvoisuus.

- Nykytaiteen museo Kiasmassa saavutettavuutta laajennetaan jakamalla tietoa nykytaiteesta ja toisaalta rohkaisemalla katsojaa henkilökohtaisesta kokemuksesta lähtevään nykytaiteen kohtaamiseen. Palveluja ja nykytaidetta käsittelevää materiaalia tuotetaan yhteistyössä eri ryhmien ja niiden taustaorganisaatioiden kanssa. Erityisesti huomiota kiinnitetään uusien yleisöjen tuomiseen nykytaiteen pariin. Nuorten aktiivisuutta tuetaan ja varttuneita (suuret ikäluokat) motivoidaan soveltamalla elinikäisen oppimisen ajatusta museossa tarjottavaan ohjelmaan ja aineistoihin. Museokävijöiden aktiivisuutta ja osallistumista tuetaan antamalla eri yleisöryhmille (esim. nuoret) mahdollisuuksia saada omaa ääntään ja tulkintojaan kuuluville. Näin tuetaan myös yleisösuhteen syventämistä. Luovuuslaboratoriossa (työnimi) kehitetään uusia, projektiluontoisia toiminta- ja yhteistyömuotoja. Tavoitteena on laajentaa nykytaiteen vaikutuspiiriä, lisätä myönteistä suhtautumista nykytaiteeseen ja tuoda nykyaide osaksi ihmisten arkipäivää.
- Sinebrychoffin taidemuseon museopedagogisen toiminnan painopistealueina suunnittelukaudella ovat museon kokoelmiin liittyvä museodraama sekä koululaisryhmät ja senioritoiminnan jatkaminen. Työpajatoiminnassa jatkuu monikulttuurisuuden näkökulma. Toimintakaudella 2006–2009 saatetaan loppuun Opetushallituksen ja oppilaitosten kanssa toteutettu pohjoismainen Barn- och ungdoms kultur -projekti (BUK).

Ateneum-salin ohjelmisto jatkaa yleisökasvatuksellista ja kokeilevaa toimintaansa tehden eri yleisöjen kohtaamisen mahdolliseksi taidemuseokontekstissa. Ohjelmiston sisältönä ovat esimerkiksi kuvataidetta eri tavoin valottavat tapahtumat, taiteesta kertovat elokuvat, Nykymusiikin sarja, nykytanssi- ja teatteriesitykset sekä Puheenaiheena - sarja. Tulevana nelivuotiskautena Ateneum-salin strategisina painopisteinä ovat taidekasvatus, lapset ja nuoret sekä kulttuurinen moniarvoisuus.

Kulttuurikeskustoiminta, Kiasma teatteri ja erityisesti Kiasma Stage tuovat nykytaiteen lähelle katsojaa ja madaltavat kynnystä tutustua museon ohjelmistoon. Kiasma teatteri tuo nykytaiteen näyttelyiden yhteyteen esittävän ja esitystaiteen ilmiöitä. Se pitää aktiivisesti yllä nykytaiteen esittävyden, taiteiden välisyyden ja monitaiteellisuuden välistä yhteyttä.

Asiakaspalvelussa asiakasystävällisyyttä ylläpidetään muun muassa panostamalla asiakaspalveluhenkilökunnan ammattitaitoon, palvelualltiuteen sekä työympäristöön. Toiminnassa otetaan huomioon asiakkaiden tarpeet ja toiveet, joita seurataan kävijätutkimuksin.

Julkaisutoiminta

Kustantajana Valtion taidemuseo on kuvataiteen kentässä merkittävässä asemassa. Julkaisupolitiikka mahdollistaa myös sellaisen taidehistoriallisen tutkimuksen tuottaminen, joka tavoittaa vain rajoitetun asiantuntijajoukon.

Valtion taidemuseon julkaisutoiminnan vaikeuduttua taloudellisista syistä ryhdytään määrätietoisesti hankkimaan ulkopuolisia yhteistyökumppaneita. Uusiin toimintamuotoihin sisältyy kuitenkin riskejä, jotka on pystyttävä ennakoimaan.

Museoiden julkaisutoiminta liittyy toimintakaudella näyttelytoimintaan, kokoelmiin sekä Sinebrychoffin taidemuseon osalta kulttuurihistoriallisen museorakennuksen esittelyyn. Lisäksi museot tuottavat arkistojulkaisuja sekä muita oheisjulkaisuja. Ateneumin taidemuseo ryhtyy elvyttämään museojulkaisun tuottamista suunnittelukaudella.

Kuvataiteen keskusarkiston tuottamat julkaisut suunnataan ensisijassa tutkijoille, opiskelijoille ja taidemuseoiden ammattilaisille. Arkiston julkaisusarja tarjoaa myös kanavan omien tutkimushankkeiden ja seminaarien tuloksien esittelemiselle. Vuonna 2008 julkaistaan Kirjoituksia taiteesta -sarjassa 1800-luvun taidekriittisiä käsittelevä tutkimusjulkaisu.

Taidemuseoalan kehittämisyksikkö Kehyksen Museotyöntekijän käsikirjasto -sarjaan valmistetaan uusia osia noin yksi vuodessa. Aiheet liittyvät Kehyksen painopisteisiin ja projekteihin. Museologia-sarjan syventäviä, tutkimuksellisia julkaisuja pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Myös muita sähköisiä ja painettuja julkaisuja valmistetaan tilanteen ja tarpeen mukaan. Kehyksen www-sivustot toimivat sähköisenä julkaisukanavana.

Konservoinnin teknisen taidehistorian tuloksia pyritään esittelemään konservointilaitoksen koamassa julkaisussa, jonka työnimenä on FNG Technical Bulletin.

Tieto- ja asiantuntijapalvelut

Valtion taidemuseon valtakunnalliseen rooliin liittyvät tieto- ja asiantuntijapalvelut muodostavat yhden suunnittelukauden tärkeistä toiminta-alueista. Kehyksen toimintaperiaatteena on asiantuntijuuden kaksisuuntainen välittäminen. Työntekijät toimivat asiantuntijoina yliopistojen ja korkeakoulujen opetuksessa, erilaisissa seminaareissa ja konferensseissa sekä valtakunnallisten hankkeiden ohjausryhmissä. Kehyksen työntekijät antavat myös pyydettäessä lausuntoja ja kommentteja mietintöihin ym. taidemuseoalaa koskeviin kyselyihin. He osallistuvat asiantuntijoina myös museoalan julkaisutoimintaan ja voivat toimia konsultteina muiden instituutioiden hankkeissa.

Kuvataiteen keskusarkisto, jonka toiminnassa kyseisillä palveluilla on keskeinen sija, kehittää muille taidemuseoille annettavaa asiantuntijapalvelua, erityisesti kuitenkin omien arkistokoelmiensa ja kirjastojensa hoitoon liittyviä asiantuntijapalveluja. Kuvataiteen keskusarkisto järjestää Ateneum-salissa tutkijoille sekä museo- ja arkistoalan ammattilaisille seminaareja (Tieteen päivien taiteentutkimuksen esitelmätilaisuudet vuosina 2007 ja 2009 sekä Taiteentutkimuksen päivät vuosina 2006 ja 2008). Seminaaritoiminnalla pyritään edistämään valtakunnallisesti museoiden arkistotoimintaa sekä tukemaan tutkimusprojekteja.

Palvelut ovat keskeisessä asemassa museon omien tuotteiden ja palvelujen kehitystyössä sekä ideoitaessa uusia, myös markkinaehtoisia palvelumuotoja, esim. tilavuokrausta. Konservointilaitoksen ja sen materiaalitutkimuslaboratorion toimintaa kehitetään palvelemaan maksupalveluperiaatteella maan museoiden ja muiden viranomaisten tarpeita materiaalianalytiikassa. Palveluiden kehittämisessä pyritään turvaamaan Valtion taidemuseon ydinpalveluihin kuuluva, taidehistorialliselle tutkimukselle tärkeä tietopalvelu.

Taideteosten lainaus ja talletukset museosta

Valtion taidemuseon lainaus- ja talletustoimintaa jatketaan ja toteutetaan suhteessa jatkuvasti kasvaviin pyyntöihin ja toiveisiin, joita tulee niin kotimaasta kuin ulkomailtakin. Lainaustoiminta on toistaiseksi ilmaista, mutta erityistoimenpiteistä otetaan maksu.

Valtion taidemuseon kokoelmiin kuuluvien taideteosten talletustoimintaa hoidetaan Valtion taidemuseon lain ja vakiintuneiden linjausten mukaisesti. Valtion taidemuseon taidekokoelmaohjesääntö, joka sisältää menettelytapaohjeita myös taideteosten lainaus- ja talletustoiminnasta, on tarkistettu vuonna 2005. Kokoelmien sijoituspaikkoina ovat Suomen valtion tärkeimmät edustustilat ja työhuoneet sekä muut taidemuseot. Uusista talletuksista peritään hinnoittelupäätöksen mukainen maksu.

MENOLASKELMA (TA II)

	TA + LTA 2004	TAE 2005	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Perussuunnitelma	1 375 049	1 121 450	1 121 450	1 121 450	1 121 450	1 121 450
Kehysehdotus	1 375 049	1 121 450	1 510 450	1 455 450	1 400 450	1 400 450
Ero	0	0	389 000	334 000	279 000	279 000

KEHYSEHDOTUKSEEN SISÄLTYVÄT SEURAAVAT MUUTOKSET

	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Suurten näyttelyiden järjestäminen ja tasokorotus	279 000	279 000	279 000	279 000
Ateneumin taidemuseon museopedagisen toiminnan ja saavutettavuuden kehittäminen (Ateneum-opas, tietopiste, www-sivut) sekä audioguide-opastinlaitteiston toteuttaminen kolmen museon yhteiskäyttöön	110 000	55 000		
Yhteensä	389 000	334 000	279 000	279 000

Taidemuseon näyttelypolitiikassa pyritään kehusehdotuksen mukaisella rahoituksella siihen, että vuosittain voidaan järjestää suuri näyttely jossakin Valtion taidemuseon kolmesta museosta. Suuret näyttelyt ovat yleensä selkeästi alijäämisiä (poikkeuksen muodostavat vain kotimaiset klassikonäyttelyt). Suuria näyttelyitä tehtäessä lisärahan tarve kohdistuu tavallisesti myös näyttelyä edeltävään vuoteen. Esimerkiksi vuonna 2006 Kiasmassa järjestettävä ARS 06-näyttely aiheuttaa ylimääräisiä menoja, samoin kuin vuonna 2007 Sinebrychoffin taidemuseossa toteutettava Nais-taiteilijat 1700-luvun Euroopassa. Toiseksi kehittämissuunnitelman mukaista rahoitusta perustellaan taidemuseon käyttömenojen vuosittaisella tasokorotuksella, jotta määrärahojen supistumiseen liittyviä riskejä lievennettäisiin. Se, että monia taidemuseon pakollisia menoja tai niiden lisäyksiä ei ole katettu täysimääräisesti talousarvioissa, on syönyt näyttely-, kokoelma- ja muuhun sisällölliseen toimintaan käytettävää määrärahaa.

Kehysehdotuksen mukaisella rahoituksella pyritään aktiivisesti edistämään Ateneumin kokoelmien saavutettavuutta. Kauden alkuvaiheessa julkaistavassa uudessa Ateneumin Opas – tyyppisessä kirjassa pyritään kokoelmaesittelyyn, joka vastaa tämän päivän ihmisen kokemusmaailmaa ja mahdollistaa monitahoisten ja oivaltavien taidekokemusten syntymisen. Näyttelytiloihin toteutetaan uutta teknologiaa hyödyntävä opastinlaitteisto, joka palvelee kaikkien kolmen Valtion taidemuseon museoyksiköiden kävijöitä antamalla lisätietoa ja avaamalla kokoelmien sisältöjä.

Molemmat projektit toteutetaan kolmikielisinä (suomi-ruotsi-englanti). Vireillä on myös oppaiden koulutukseen liittyvä opastusten kehittämishanke.

5.3 TAIDEMUSEOALAN SEKÄ TUTKIMUS JA MUUN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN (TA III)

Valtakunnallinen taidemuseoalan kehittäminen

Taidemuseoalan kehittämissyksikkö Kehys vastaa valtakunnallisesta taidemuseoalan kehittämisestä. Kehys toimii linkkinä Suomen taidemuseoiden ja erilaisten kulttuuritoimijoiden välillä. Se keskittyy ensisijaisesti kehittämishankkeisiin ja niiden koordinointiin. Toiminnan lähtökohtana on vastata taidemuseokentältä nouseviin haasteisiin. Kehys osallistuu Valtion taidemuseon sisäiseen kehitystyöhön ja välittää aktiivisesti Valtion taidemuseon osaamisen erityisalueita taidemuseokentälle. Kehyksen toiminnan keskeisenä päämääränä on pohtia ja edistää taidemuseoiden yhteiskuntasuhdetta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Teemapäivät on Kehyksen valtakunnallinen toimintamuoto. Kyse on niin koulutustapahtumasta kuin ajankohtaisen tiedon välittämisestä ja informaatiosta sekä kotimaisen ja kansainvälisen verkoston vahvistamisesta. Vuosittaisten teemapäivien ohjelma suunnataan pääasiassa taidemuseoiden henkilökunnalle sekä taidemuseoalan kehittämisestä ja yhteistyöstä kiinnostuneille tahoille.

Kehittämissyksikkö Kehys toteuttaa *taidemuseoalan valtakunnallista koulutusta* suunnittelukaudella seuraavasti

- Kehys toteuttaa yliopistojen kanssa yhteistyössä tutkijakoulutusta, joka mahdollistaa sekä akateemisen jatkokoulutuksen että taidemuseoalan sisällöllisen täydennyskoulutuksen.
- Vuonna 2004 toteutettu ja 2005 julkaistava näyttelyprosessin kuvaus laajennetaan suunnittelukaudella valtakunnalliseksi koulutusohjelmaksi.
- Teksti ja museo –kirjoittajakoulutusohjelmaa suunnitellaan ja toteutetaan vuonna 2005 määriteltävien yhteistoimintamuotojen ja tavoitteiden mukaisesti.
- Muus@Netin valtakunnallista perehdyttämiskoulutusta jatketaan. Koulutusta tarvitaan sekä ohjelman käytössä että Iconclass-asiasanoituksessa.
- Erilaisten asiantuntijaluentojen ja pistekoulutustapaamisten järjestämistä jatketaan yhteistyössä eri kulttuurilaitosten kanssa päämääränä saada Suomessa vieraileville kansainvälisille asiantuntijaluennoille mahdollisimman laaja yleisö- ja kuulijapohja.
- Valtion taidemuseon asiantuntemuksen jakamista jatketaan valtakunnallisesti koulutusjaksoina eri osissa maata yhteistyössä muiden taidemuseoiden kanssa (esim. lakiasiat, konservointi).
- Kaupunki – kuvia suomalaisesta kaupungista –hankkeen aikana kerättyä tietämystä mm. museoaineiston digitoinnista, valokuvaamisesta, asiasanoittamisesta ja yleisölähtöisestä sisältötuotannosta laajennetaan taidemuseokentälle koulutuksen ja tiedotuksen kautta.
- Osana opetusministeriön rahoittamaa saavutettavuusneuvontatyön kehittämisprojektia, Kulttuuria kaikille -neuvontaa (2003 - 2006), järjestetään kulttuurialan opiskelijoille, alan ammattilaisille ja sidos-/asiakasryhmien edustajille suunnattua koulutusta. Koulutusten avulla luodaan valtakunnallinen kulttuuripalvelujen saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämiskeinoihin perehtynyt asiantuntijoiden verkosto.

- Uutena alueena tutkitaan, suunnitellaan ja kehitetään erityisesti taidemuseoalan museopedagogisen koulutuksen laajentamista ja vakinaistamista Suomessa yhdessä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Taidemuseoalan kehittämissyksikön tavoitteena on taidemuseoalan pitkäjänteinen kehittäminen *arvioinnin* avulla. Siksi se tukee taidemuseoita niiden rakentaessa omia laatu- ja arviointijärjestelmiään ja tuottaa osaltaan valtakunnallista, kansainvälisen vertailun mahdollistavaa tietoa taidemuseoiden toiminnasta. Arviointi voi kohdistua niin toiminnan tuloksiin, merkityksiin ja vaikuttavuuteen kuin toimintaympäristöihin, toiminnan prosesseihin ja rakenteisiin sekä yksittäisiin projekteihin, tuotteisiin ja palveluihin. Valtakunnallisina taidemuseotoiminnan arvoinnit kohdistetaan teemoihin, jotka ovat taidemuseopoliittisesti tärkeitä, nopeasti kasvavia ja kehittyviä tai ongelmallisia. Taidemuseoalan vaikuttavuuden arviointien osalta edetään vuonna 2004 valmistuneen tutkimussuunnitelman mukaisesti.

Kehys jatkaa *taidemuseoprofiloinnin selvitystyötä* yhteistyössä aluetaidemuseoiden kanssa. Hankkeen tarkoituksena on tuottaa yhteismitallista informaatioita taidemuseoiden toimintaprofiileista ja tulevaisuuden suunnitelmista. Hankkeesta nousseita toimenpide-ehdotuksia ryhdytään kartoittamaan ja toteuttamaan vuodesta 2006 alkaen. Taidemuseotoiminnan kartoitus-, selvitys-, arviointi- ja tutkimushankkeissa kerättyjen aineistojen saatavuuden ja päivitettävyyden parantamiseksi käynnistetään vuonna 2007 Taidemuseoalan tietopankki –hanke.

Kehys suunnittelee ja kehittää uusia ja erilaisia *tapoja lähestyä taiteita museoympäristössä*. Taiteen ja kulttuurin elämykselliseen lähestymiseen voidaan käyttää mm. soveltavan draaman menetelmiä, yhteisötaidehankkeita ja taiteen prosessityöskentelymenetelmiä, joissa eri taiteenlajit toimivat keskustelun, kehittämisen, tutkimuksen ja yleisökasvatuksen välineinä. Yhteistyökumppaneina ovat Suomen museot, kulttuurialan eri toimijat, kansalaisjärjestöt, taiteilijat, tutkijat jne.

Tulevaisuuden museo –laboratoriossa Kehys suunnittelee ja kehittää visiota tulevaisuuden museo-käsitteestä: mitä museo voisi olla, keitä varten, miksi, millä tavoin, millä arvoilla, periaatteilla ja strategioilla. Kehys kokoaa eri taiteenlajien edustajista ja tutkijoista Tulevaisuuden museo –visiointiryhmän, joka kokoontuu pohtimaan ja suunnittelemaan museon käsitettä ja asemaa. Visiointiryhmän lähtökohtana on museon ja eri yleisöjen suhde: Miten museo perustelee olemassaolonsa kaikille kuuluvana perusoikeutena? Se, miten laboratorion työ julkaistaan, jää avoimeksi. Tulevaisuuden museo –laboratoriotoiminnan yhteydessä Kehys käynnistää kansallista ja kansainvälistä kiertonäyttely- ja muuta ohjelmatoimintaa tutkivia hankkeita.

Opetusministeriö rahoittaa *Kulttuuria kaikille –neuvonnaksi* nimettyä saavutettavuusneuvontatyön kehittämistä erillismäärärahalta 2003 - 06. Valtion taidemuseo tulee neuvottelemaan opetusministeriön kanssa neuvonnan jatkamisesta myös suunnittelukaudella sekä kyseisen määrärahan sisällyttämisestä mahdollisesti pysyvästi Valtion taidemuseon toimintamenobudjettiin. Neuvonta edistää taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta verkostojen ja kommunikaatioyhteyksien luomisen, tarvekartoitusten, arviointien, koulutuksen ja materiaalien tuottamisen avulla. Kulttuuria kaikille -neuvonnan keskeisenä tiedonjakelun kanavana palvelee Internet-sivusto, jonka laajentaminen ja kehittäminen kansainväliseksi on ajankohtaista. Neuvonnan monikulttuurisuuteen liittyviä ulottuvuuksia painotetaan syventävästi pilottiprojektin kautta, jossa tarkastellaan museoiden valmiuksia ottaa vastaan erilaisista kulttuuritaustoista tulevia kävijöitä ja luoda yhteyksiä erilaisiin vähemmistökuulttuureihin.

Muut yhteistyöhankkeet ja sidosryhmätoiminta

Myös museon sidosryhmätoiminnan kehittäminen on suunnittelukaudella keskeisessä asemassa. Tavoitteena on sekä ylläpitää liike-elämän ja yhteisöjen kiinnostusta visuaaliseen kulttuuriin että parantaa museon toiminnan rahoitusedellytyksiä.

Yritysyhteistyö on tärkeä osa Valtion taidemuseon markkinointia ja erityisesti uusien yleisöjen saavuttamista. Yritysyhteistyön ansiosta voidaan toteuttaa projekteja, joita ei ilman lisäresursseja voitaisi toteuttaa (esim. Kiasman kiertokoulu-projekti).

Museoyksiköiden tavoitteena on luoda ja kehittää kansainvälisiä toimintaverkkoja. Kansainvälisyys näkyy sekä suunnittelussa, näyttelyiden järjestelyissä että niiden rahoituksen hankinnassa. Toimintaa kehitetään entistä aloitteellisempaan suuntaan. Päämäärään päästään seuraamalla aktiivisesti kansainvälistä taidekenttää eli matkustetaan ja solmitaan sekä ylläpidetään yhteistyösuhteita ja kontakteja ja toimitaan aktiivisesti kollegiaalisissa kansainvälisissä verkostoissa. Suunnittelukaudelle solmitaan mm. Valtion taidemuseon ja Viron kansallisgalleriana toimivan taidemuseon välinen kolmivuotinen näyttelyvaihtosopimus. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan näyttelyitä ja projekteja yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa sekä tarjotaan museon tuottamia näyttelyitä kansainvälisiksi kiertonäyttelyiksi.

Kuvataiteen keskusarkisto pyrkii toteuttamaan yhteistyökumppaneiden kanssa yhteisiä dokumentointi- ja tutkimushankkeita. (esim. Helsingin yliopiston kanssa kehitetään ja toteutetaan yhteistä praktikum-toimintaa ja maan taidemuseoiden kanssa kehitetään dokumentointiyhteistyötä). Kuvataiteen keskusarkisto pyrkii hakeutumaan yhteistyöhön alan pohjoismaisten ja kansainvälisten laitosten kanssa.

Kehys järjestää tapaamisia aluetaidemuseonjohtajien kanssa säännöllisesti 2-3 kertaa vuodessa. Tapaamisissa käydään läpi keskeisiä taidemuseoalan ja sen kehittämiseen liittyviä asioita, sekä valmistellaan koko taidemuseokenttää koskevia selvityksiä ja kannanottoja. Aluetaidemuseoiden johdolla, Kehyksen koordinoimana, muodostetaan tarpeen mukaan pienempiä työryhmiä, joissa asiantuntijat eri taidemuseoista keskustelevat ajankohtaisista teemoista liittyen museoiden väliseen työnjakoon, ohjeistuksiin sekä kentältä nouseviin erilaisiin haasteisiin.

Tutkimusprojektit

Museoyksiköiden tutkimustoiminta suuntautuu pääsääntöisesti museoiden kokoelmissa olevien taideteosten tutkimiseen ja tulevien näyttelyiden valmisteluihin sekä muihin taidehistoriallisiin tutkimustarpeisiin ja yhteistyöprojekteihin. Lisäksi Sinebrychoffin taidemuseo tutkii suunnittelukaudella Sinebrychoffin talon rakennushistoriaa.

Kuvataiteen keskusarkisto panostaa yhteistyöhön muiden tutkimusta harjoittavien tahojen kuten yliopistojen kanssa. Keskusarkiston omia tutkimushankkeita suunnittelukaudella ovat Suomen hautausmaiden kuvanveistoa kartoittavan tutkimushankkeen loppuun saattaminen (2006), 1800-luvun suomalaista kuvataidekritiikkiä käsittelevä tutkimushanke (2006 – 07), Suomen kuvataiteilijoiden koulutuksen historiaa kartoittava tutkimushanke sekä Suomalaiset taiteilijayhdyskunnat ja -siirtokunnat 1800 – 1900-luvuilla ja Brondan vintti ja sen taiteilijat 1950-luvulla.

Taidemuseoalan kehittämissyksikkö Kehyksen oma tutkimustoiminta kokoaa ja tuo yhteen taidemuseokentän sisältä päin tuotettua käytännön tietoa sekä ulkoapäin taidemuseotoimintaa ja

kulttuuria tarkastelevan, mm. museologisen ja yhteiskunnallisen (akateemisen) tietämyksen. Kehys toimii kumppanina ja sisällöntuottajana kulttuurista tietoyhteiskuntaa tukevista, akateemista ja yritysmaailmaa yhdistävissä tutkimushankkeissa. Yksikkö on osallisena mm. Tekesin rahoittamassa Suomalaiset semanttisen webin ontologiat –hankkeessa sekä muissa semanttisen verkon kehittämisprojekteissa.

Konservointilaitoksen teknisen taidehistorian tutkimusprojekteissa yhdistetään konservointitietoutta, materiaalianalyttistä ja taidehistoriallista tutkimusta. Pääasiallisina tutkimuskohteina ovat omista kokoelmista valitut teokset. Yhteistyö maan muiden museoiden ja niiden konservointilaitosten kanssa lisääntyy paneuduttaessa taiteilijakohtaisiin teknisen taidehistorian tutkimusprojekteihin. Tutkimustuloksia pyritään esittelemään konservointilaitoksen kokoamassa omassa julkaisussa ja muilla teknistä taidehistoriaa käsittelevillä foorumeilla.

Julkaisuvaihto

Julkaisuvaihtoa jatketaan tarkennettujen periaatteiden mukaisesti.

Kansainväliset toimikunnat sekä henkilökunnan toiminta asiantuntijana

Henkilökunnan toimimista erilaisten museo- ja arkisto- ja taidekirjastoalan sekä visuaalisen kulttuurin toimikuntien ja työryhmien jäsenenä tuetaan edelleen. Tavoitteena on oman erityisosaamisen ja asiantuntijuuden entistä laajempi hyödyntäminen ja tunnettuuden lisääminen.

MENOLASKELMA (TA II)

	TA + LTA 2004	TAE 2005	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Perussuunnitelma	94 100	66 258	66 258	66 258	66 258	66 258
Kehysehdotus	94 100	66 258	66 258	66 258	66 258	66 258
Ero	0	0	0	0	0	0

KEHYSEHDOTUKSEEN SISÄLTÄVÄT SEURAAVAT MUUTOKSET PERUSTELUINEEN

	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Ei esityksiä	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	0	0

5.4 HALLINTO- JA TUKIPALVELUT (TA IV)

Viestintä ja markkinointi sekä yleisötutkimus

Yksiköiden viestintä ja markkinointi

Yksiköiden viestintä- ja markkinointitoimilla tuetaan näyttelyiden ja muun ohjelmiston tavoitteiden saavuttamista sekä rakennetaan entistä määrätietoemmin yksiköiden yleistä tunnettuutta

ja imagoa. Erityisesti kehitetään toimintayksiköiden omaa verkkoviestintää ja mediasuhteiden hoitoa sekä hyödynnetään ulkopuolisia yhteistyöprojekteja. Ohjelmistomarkkinoinnissa käytetään edelleen monipuolisesti mainonnan eri kanavia: sanoma- ja aikakauslehtien luokiteltua ilmoitus- ja muuta mainostilaa sekä lisäksi mahdollisuuksien mukaan ulko-, suora- ja tv-mainontaa.

- Ateneumin taidemuseon strategiaan painopisteisiin vuosille 2006 - 2009 kuuluu museon näkyvyydestä huolehtiminen, joka kattaa yritysyrityksen, markkinoinnin sekä visuaalisen ilmeen kirkastamisen. Museon monet painopisteet, kuten saavutettavuus, monikulttuurisuus ja taidekasvatus, ovat toteutettavissa erityisesti verkkoviestinnän kautta. Tämä edellyttää suunnittelukaudella www-sivujen uusien ja innostavien sisältöjen luomista ja kehittämistä, varsinkin sivujen pedagogisten osioiden osalta. Museon tiedotustoiminta vaatii uudelleen jäsentelyä ja suunnittelua sekä täsmällisempää viestintää eri kohderyhmille. Tiedotuksen rinnalla markkinoinnissa viestitetään kansalliskäytännön olevan helposti lähestyttävä museo, joka tekee korkealaatuisia taiteellisia töitä palvelun koko Suomen kansaa. Markkinoinnissa pyritään laajentamaan kävijäkuntaa, jotta maakunnista tulisi enemmän museovieraita.
- Nykytaiteen museo Kiasmassa kulttuurinen tietoyhteiskunta ja uusi teknologia huomioidaan kehittämällä erityisesti verkkopalveluita (KiasmArt, KiasMail, www-sivut). Lisäksi kehitetään markkinointiviestinnän interaktiivisuutta ja hyödynnetään uuden teknologian mahdollisuuksia mm. jatkamalla lehdistöpalvelun painopisteen siirtämistä ensisijaisesti digitaaliseen palveluun. Kaikilla markkinointitoimenpiteillä kehitetään museon yleisösuhdetta. Niiden avulla pyritään ylläpitämään Kiasman korkeaa spontaania tunnettuutta, ylläpitämään saavutettu yleisö ja löytämään uusia yleisöjä ja välittämään informaatiota museon eri palveluista, toiminnoista ja tavoitteista viestinnän rinnalla.
- Sinebrychoffin taidemuseon viestinnässä ja markkinoinnissa tavoitteena on yleisöpohjan laajentaminen ja kävijämäärän kasvattaminen. Tiedotus- ja markkinointitoimenpiteillä pyritään välittämään tietoa museon toiminnoista ja palveluista. Museo pyrkii löytämään myös uusia yhteistyökumppaneita.

Valtion taidemuseo-tason viestintä, markkinointi ja yritysyritys

Suunnittelukauden alussa Valtion taidemuseon kokonaisviestinnästä sekä toisaalta markkinoinnista ja yritysyrityksestä muodostettuja kokonaisuuksia kehitetään edelleen, jotta kyseisillä toiminnoilla voidaan tukea laitoksen strategisten tavoitteiden saavuttamista koordinoitusti ja tehokkaasti.

Ulkoisen viestinnän keskeisenä välineenä VTM-tason viestinnässä toimii edelleen joukkoviestimille ja muille yhtymätason sidosryhmille suunnattu, monimuotoinen tiedotus sekä kolmen museon yhteisilmoittelu. Pitkän tähtäimen tavoitteena on organisoida laitoksen kokonaisviestintä kaikilta osiltaan valtionhallinnon viestintäsuosituksen mukaisesti.

VTM-tason markkinointityö tukee ja yhteistyössä kehittää yksiköiden markkinointivalmiuksia. Markkinoinnillisilla toimenpiteillä kehitetään museoiden yleisösuhdetta sekä määrällisesti että laadullisesti, pyritään ylläpitämään museoiden korkeaa spontaania tunnettuutta sekä ylläpitämään saavutettu yleisö ja löytämään uusia yleisöjä.

Yritysyhteistyössä kehitetään enenevässä määrin itsenäisempään sponsorointitoimintaan siirtymistä samalla kun yritysyhteistyösopimuksiin liittyviä tehtäviä ja yhteistyökonseptia kehitetään ja hoidetaan keskitetysti.

Markkinointi- ja yritysyhteistyö tulee jatkossa vaatimaan enenevässä määrin resursseja taloudellisen tilanteen vuoksi, kilpailutilanteen kiristytessä sekä tehtävien laajentuessa.

Yleisötutkimus

Museoiden yleisösuhteen kehittämisen tueksi laaditaan määrääjain yleisötutkimuksia, joilla karroitetaan yleisön määriä, taustoja ja tarpeita sekä asiakastytyväisyyttä. Tutkimusmetodeina ovat kohteesta ja kysymyksenasettelusta riippuen joko tilastolliset ja/tai laadulliset selvitykset. Museoiden toteuttamien tilastollisten selvitysten osalta on otettu käyttöön standardoidut kyselylomakkeet, joiden avulla voidaan suorittaa luotettavasti sekä ajallista että museoiden välistä vertaailua. Tutkimuksista saatu tieto pyritään yhdistämään entistä kokonaisvaltaisemmin museoiden toimintastrategioihin ja toiminnan arviointeihin.

Taidemuseoalan kehittämissyksikön Kehyksen toteuttamien syventävien yleisötutkimusten tavoitteena on tuoda tilastollisten tutkimusten rinnalle laadullisia ja syventäviä kysymyksenasetteluja ja luoda monimetodista tutkimuksellista näkökulmaa erilaisten yleisöjen taidemuseotoimintaan kohdistamiin tarpeisiin ja odotuksiin. Vuosittaisten tutkimusprojektien toteuttamiseen etsitään yhteistyökumppaneita mm. yliopistolaitoksista.

Henkilöstöhallinto ja henkilöstön kehittäminen

Suunnittelukauden alkupuolella henkilöstöstrategia viedään käytäntöön ja sen linjaukset pyritään vakiinnuttamaan.

Taidemuseossa on viime vuosina kiinnitetty huomiota henkilökunnan jaksamiseen, hyvinvointiin ja kuntouttamiseen mm. johtamiskoulutuksen ja ohjatun liikunnan muodossa. Henkilökunnan hyvinvoinnin turvaamiseksi suunnittelukaudella, henkilöstöhallinnon ja linjaorganisaation lisäksi, pyrkivät YT-neuvosto, työsuojelutoimikunta, tyky-työryhmä sekä huvitoimikunta löytämään mahdollisimman sopivat toimintamuodot ja vakiinnuttamaan ne osaksi normaalia taidemuseon toimintaa.

Suunnittelukaudella tullaan kehittämään uusien työntekijöiden perehdyttämistä erityisesti henkilöstöhallinnollisissa asioissa.

Taidemuseoalan kehittämissyksikkö Kehyksen järjestämässä taidemuseon sisäisessä koulutuksessa jatketaan kahdesti vuodessa toteutettua Studia Generalia -sarjaa koko Valtion taidemuseon henkilökunnalle, yleisöpalveluhenkilökunnalle ja näyttelymestareille suunnattua sisältökoulutusta sekä eriasteista kielikoulutusta ja asiakaspalvelukoulutusta resurssien sallimissa puitteissa. Lisäksi hallinto- ja palveluyksikkö järjestää edelleen tietohallinnon koulutusta. Vuosittaisten kehityskeskustelujen puitteissa kerätään henkilökunnan erilaisia koulutustoiveita, joita toteutetaan soveltuvin kokonaisuuksin ja painopistein. Niin kutsuttuja pyöreän pöydän tapaamisia jatketaan suunnittelukaudella. Tapaamisiin kutsutaan Valtion taidemuseon eri yksiköiden työntekijöitä

asiantuntijuuden jakamiseksi ja yhteisen synergian luomiseksi. Kutsuttavat asiantuntijat vaihtelevat käsiteltävän asiakokonaisuuden mukaan.

Tietohallinto

Tietohallinnossa tullaan suunnittelukaudella jatkamaan tietohallinnon kehittämissuunnitelman mukaisesti laaditun tietohallintostrategian sisältämien hankkeiden toteuttamista. Tietohallintostrategia sisältää verkkopalvelustrategian ja tietoturvasuunnitelman.

Tietohallintostrategiaan sisältyvä tietohallinnon johtamisen organisointimalli pyritään vakiinnuttamaan suunnittelukaudella. Organisointimallin tarkoituksena on luoda pohja tulevien tietohallinnon hankkeiden priorisoinnille, niihin sitoutumiselle sekä joustavalle toteuttamiselle.

Muus@ Net -projektissa Valtion taidemuseon kehittämä kokoelmanhallintajärjestelmä Muus@ tarjotaan muiden taidemuseoiden käyttöön Internet-liittymän kautta. Muus@ Net on keskitetty tietokantamalli, jonka ylläpitoon, koulutukseen ja tukipalveluihin projektissa kehitetään suunnittelukauden aikana taloudellisesti kestävä ratkaisu. Muus@-ohjelmiston valtakunnallista jakelua laajennetaan siten, että Muus@Net-käyttöpalvelun piirissä on suunnittelukauden lopussa noin 40 taidemuseota.

Suunnittelukaudella pyritään tietohallinnon palvelujen tuotannossa suuntaamaan resursseja ostopalvelujen kautta hankittavaksi.

Kiinteistö- ja materiaalihallinto, turvallisuus- ja riskihallinto, museotekniset palvelut ja kuljetus

Kiinteistöhallinnossa ei ole suunnittelukaudella näköpiirissä uusia, isoja rakennushankkeita lukuun ottamatta muutamaa kaavailtua varaston laajennusta. Vermon varaston laajennus Kiasman tarpeita varten tulisi toteuttaa suunnittelukauden alkupuolella. Ateneum-rakennuksen maanalaisiin varasto/työtiloihin liittyen Helsingin kaupunki on hyväksynyt maanalaisen kaavan ja huolto-reittien rakentaminen on käynnissä. Kaavaan on tehty varaus Ateneum-rakennuksen tiloille, jotka olisivat käytössä aikaisintaan vuonna 2009. Kyseiset tilat otetaan käyttöön suunnittelukaudella, mikäli vuokrat rahat sisällytetään Valtion taidemuseon toimintamenobudjettiin.

Materiaalihallinnossa hankintasäännön mukaisen toiminnan kehittämistä ja vakiinnuttamista jatketaan suunnittelukauden alkupuolella. Samoin inventointisuunnittelun vakiinnuttamista jatketaan. Hankintoihin liittyvän toiminnan ja investointisuunnittelun osalta käytäntöjen vakiintuessa siirretään suunnittelukaudella painospistettä palvelun ja tehokkuuden parantamiseen.

Museotekniikassa kehitetään varastologistiikkaa palvelemaan museoiden perustoimintoja entistä joustavammin sekä kehitetään taideteosten sijaintipaikkaohjelmaa. Museotekniikassa suuntaudutaan mahdollisuuksien ja resurssien sallimissa puitteissa entistä enemmän teosten siirtelyä vähentävään näyttelysuunnitteluun, jossa tietokoneella mallinnetaan näyttelyiden arkkitehtuuri ja teosten paikat saleissa mahdollisimman pitkälle.

Kuljetuspalveluissa ryhdytään toteuttamaan ja tutkimaan uutta toimintakonseptia, jossa operoidaan kolmella kuljettajalla ja kolmella ajoneuvolla kuitenkin niin, että toiminta painottuu kahden auton täysipainoiseen aikatauluttamiseen, jolloin helpotetaan kuljetusten kroonista apumieson-

gelmaa. Resurssien mahdollistamissa puitteissa taideteoskuljetuspalveluja myydään myös muille suomalaisille taidemuseoille ja -laitoksille.

Muut hallinto- ja tukipalvelut

Suunnittelukaudella viedään loppuun keskeisten arkistointisuunnitelmien (arkistonmuodostussuunnitelma, arkistokaava ja diaarikaava) tarkistustyö. Asiakirjahallintoa ja arkistotoimea koskevat menettelytapaohjeet kootaan asiakirjahallinnon laatukäsikirjaksi. Asiakirjojen suojelusuunnitelma päivitetään. Taidemuseon henkilökunnan asiakirjahallinnollista osaamista vahvistetaan. Henkilöstöä koulutetaan ja opastetaan arkistonmuodostussuunnitelman hyödyntämiseen jokapäiväisessä työssä. Lisäksi suunnittelukaudella selvitetään päätearkiston antamat erilaiset tietopalvelu- ja yhteistyömahdollisuudet sekä toiminnalliset rajapinnat Kuvataiteen keskusarkiston tutkimusarkistojen kanssa.

Taloushallinnossa tullaan suunnittelukaudella toteuttamaan kehittämistoimenpiteitä liittyen koko valtion taloushallinnon kehittämishankkeisiin. Hankkeilla pyritään kehittämään taloushallinnon organisaatorakenteita, ohjausta, prosesseja, toimintatapoja, osaamista ja työvälineitä. Suunnittelukaudella tullaan mm. panostamaan kirjanpidon ja muun taloushallinnon prosessien analysointiin ja rakenteiden muuttamiseen tavoitteena prosessien tehokkuuden parantaminen, kehittämään sisäistä laskentaa ja johdon raportointia sekä panostamaan taloushallinnon henkilöstön määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen kehittämiseen.

Lakipalveluiden osalta tietoyhteiskunnan tarpeet ja tekijänoikeuslainsäädännön uudistaminen asettavat erityisiä vaatimuksia muistiorganisaatioille sopimuskäytäntöjen kehittämisen alueella. Valtion taidemuseon lakipalveluiden tehtävänä on vaikuttaa valtakunnallisesti lain soveltamiskäytäntöihin ja sopimusehtojen kehittämiseen taidemuseolaitoksen lähtökohdista.

MENOLASKELMA (TA I)

	TA + LTA 2004	TAE 2005	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Perussuunnitelma	2 892 343	2 154 046	2 154 046	2 154 046	2 154 046	2 154 046
Kehysehdotus	2 892 343	2 154 046	2 439 046	2 324 046	2 372 046	2 407 046
Ero	0	0	285 000	170 000	218 000	253 000

KEHYSEHDOTUKSEEN SISÄLTYYVÄT SEURAAVAT MUUTOKSET PERUSTELUINEEN

	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
VTM-tason viestintätoimen ml. verkkoviestinnän ja www-sivujen kehittäminen	10 000	50 000	50 000	50 000
Tietojärjestelmien kehittäminen, ml. kulttuuriperinnön digitointi	60 000	30 000	33 000	23 000
Henkilöstö- ja palkkahallinnon tietojärjestelmän uusiminen ja lisähenkilöstön palkkaus	170 000			
Ostopalvelujen hinnankorotukset	45 000	90 000	135 000	180 000
Yhteensä	285 000	170 000	218 000	253 000

Valtion taidemuseon pitkän tähtäimen tavoitteena on organisoida laitoksen kokonaisviestintä, erityisesti verkkoviestintä ja VTM-tason www-sivut, kaikilta osiltaan valtionhallinnon viestintäsuosituksen mukaisesti. Tämä edellyttää kehusehdotuksen mukaista rahoitusta.

Tietoyhteiskunnan haasteisiin vastaaminen edellyttää taidemuseossa mm. kokoelmien ja muiden aineistojen siirtämistä sähköiseen muotoon sekä ydin- ja tukitoimintoja palvelevien tietojärjestelmien kehittämishankkeiden käynnistämistä. Ongelmaksi muodostuvat suunnittelukaudella kehittämishankkeiden lisääntyvät kustannukset, joihin pystytään varautumaan ainoastaan kehusehdotuksen mukaisella rahoituksella. Suunnittelukaudella on tarkoitus jatkaa ja tehostaa kokoelmien digitointia sekä museologisena perustyönä että erilaisten projektien kautta. Lisäksi suunnittelukaudella tullaan kehittämään mm. kirjaston, kuva-arkiston ja tutkimusarkiston käytössä olevia tietokantoja ja tietojärjestelmiä sekä taidemuseoalan tietopankkia.

Henkilöstöhallinnossa tullaan suunnittelukaudella uusimaan henkilöstö- ja palkkahallinnon tietojärjestelmä. Järjestelmä on välttämätöntä uusia suunnittelukauden alussa, sillä nykyisen Statusjärjestelmän järjestelmätuki ja päivitykset sekä samalla myös yhteistyö järjestelmän ylläpidosta huolehtineen Handelshögskolanin kanssa tulee loppumaan vuonna 2006. Nykyinen järjestelmä ei myöskään mahdollista sellaisten raporttien tuottamista, jotka palvelisivat toimintayksiköiden ja johdon tarpeita tai joiden pohjalta voitaisiin kehittää henkilöstötilinpäätöstä. Valtion taidemuseo on mukana valtiokonttorin järjestämän keskitetyn yhteishankinnan valmisteluissa. Järjestelmän toteuttamisen kustannusarvio on 100 000 – 250 000 euroa. Lisäksi tulee osaamisen hallinta, jonka osalta hinta-arviota ei ole vielä tiedossa. Järjestelmän käyttöönoton toteuttamisvaiheen suorittaminen vaatii lisähenkilön palkkaamisen vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja tämän osalta kustannusarvio on noin 20 000 euroa. Alustavasti on arvioitu henkilöstöjärjestelmän kustannukseksi 150 000 euroa ja 20 000 euroa lisähenkilön palkkaamiseen. Käyttöönoton jälkeen tulee vuosittain maksettavaksi järjestelmään liittyvät käyttökustannukset.

Taidemuseon ostopalvelujen vuosittainen volyymi on ollut lähes 4 milj. euron suuruusluokkaa. Huomattava osa ostopalvelusopimuksista sisältää hinnantarkistusehtoja (esim. vartiointi-, siivous- sekä huoltopalveluihin liittyvät sopimukset). Kaikkiaan tällaisten sopimusten menovolyyymi on arvioitu olevan vuonna 2004 noin 870 000 euroa. Palvelujen hintojen arvioidaan kohoavan vuosittain keskimäärin 3,5 – 5,5 %, mikä aiheuttaa 45 000 euron menojen lisäyksen. Korotus on korkea, koska kysymys on suureksi osaksi matalapalkka-aloista sekä erityisosaamista ja jatkuvaa koulutusta vaativista tehtävistä.

6 TALOUSSUUNNITELMA

Taloussuunnitelmassa esitetään Valtion taidemuseon toimintamäärärahat sekä taidemuseon koelmien kartuttamisen määrärahat ja kaluston hankintamäärärahat toiminta- ja taloussuunnitelmakaudelle 2006 – 2009 sekä vertailuksi vuoden 2005 talousarvioesityksen vastaavat määrärahat.

TOIMINTAMÄÄRÄRAHAT (momentti 29.90.22, smr 2v)

TULOARVIOT (EUR)	2005	2006	2007	2008	2009
Maksullinen palvelutoiminta					
- Ateneum	700 500	649 100	649 700	642 000	915 800
- Kiasma	455 100	700 800	449 000	449 000	498 900
- Sinebrychoff	96 900	87 600	133 000	102 000	75 000
- Muut yksiköt	370 100	406 100	442 100	452 800	435 300
Maksullinen palvelutoiminta yhteensä	1 622 600	1 843 600	1 673 800	1 645 800	1 925 000
Sponsoritulot	795 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Yhteensä	2 417 600	2 343 600	2 173 800	2 145 800	2 425 000

MENOARVIOT/PERUSSUUNNITELMA (EUR)

Vuosien 2006 – 2009 perussuunnitelma on sama kuin vuodelle 2005 laadittu talousarvio. Vuoden 2005 määrärahoja on käytetty perussuunnitelmassa suunnittelukauden kehyksinä. Valtion taidemuseolla ei ole tiedossa sellaisia muutoksia menokehityksessä, jotka johtuisivat voimassa olevasta lainsäädännöstä, talousarviopäätöksistä taikka hallituksen tekemistä päätöksistä, sopimuksista tai muista sitovista kannanotoista. Vuokrien indeksikorotuksia eikä palkankorotuksia ei ole otettu huomioon taloussuunnitelman laskelmissa suunnittelukaudelle.

MENOARVIOT/KEHYSEHDOTUS ((EUR)

	2005	2006	2007	2008	2009
Käyttömenot	3 553 600	4 326 100	4 124 600	4 117 600	4 152 600
Palkat	7 636 000	7 636 000	7 771 000	7 771 000	7 906 000
Vuokrat	6 761 000	6 833 000	6 905 000	6 905 000	7 337 000
Investoinnit	222 000	222 000	222 000	222 000	222 000
Yhteensä	18 172 600	19 017 100	18 887 600	19 015 600	19 617 600
Sponsorimenot	795 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Yhteensä	18 967 590	19 517 100	19 387 600	19 515 600	20 117 600

Huom.! Vuokrat eivät sisällä indeksikorotuksia.

NETTOMÄÄRÄRAHATARVE ((EUR)

	2005	2006	2007	2008	2009
Yhteensä	16 550 000	17 173 500	17 213 800	17 369 800	17 692 600

Tuloarviot

Maksullisen toiminnan tulotavoitteena on ollut vuosittain noin 2,0 milj. euroa. Tavoitetta on pudotettu tulevalle suunnittelukaudelle noin 1,8 milj. euroon, mikä on seurausta näyttelytoimintaan käytettävissä olevien määrärahojen vähenemisestä. Tähänkään tavoitteeseen ei välttämättä päästä suunnittelukaudella. Tavoite näyttäisi toteutuvan suunnittelukaudella ainoastaan vuosina 2006 ja 2007, joina vuosina järjestetään merkittävät erikoisnäyttelyt (ARS-06-näyttely vuonna 2006 ja Pekka Halonen vuonna 2009).

Ateneumin ja Sinebrychoffin taidemuseoiden osalta tuloarviot perustuvat vuosien 2006 - 2009 osalta tiedossa olevien näyttelyiden kävijämääräarvioihin.

Nykytaiteen museo Kiasma ei halua rajata liian aikaisessa vaiheessa suunnittelukauden näyttelyhankkeitaan, joten tuloarviot perustuvat vuosittaisiin kokonaiskävijämääräarvioihin. Kiasman kävijämäärän arvioidaan vakiintuvan 180 000 kävijään vuodessa. Tästä poikkeuksena ovat suurnäyttelyt kuten ARS, jonka arvioidaan nostavan määrää 10 000 kävijällä kuukaudessa. Nykytaiteen museo Kiasman tuloarviota laskettaessa on lisäksi oletettu, että vuonna 2006 järjestettävän ARS-06-näyttelyn aikana museossa otetaan käyttöön korotetut hinnat. Vuoden 2005 tulokertymää pienentää se, että museo on suljettuna yleisöltä 20.11. – 31.12.2005 välisen ajan.

Muiden toimintayksiköiden osalta on korotettu ainoastaan hallinto- ja palveluyksikön tuloarviota. Tämä johtuu Muus@Netin myyntituloista, joiden on arvioitu olevan vuonna 2005 85 750 euroa, vuonna 2006 120 750 euroa, vuonna 2007 155 750 euroa, vuonna 2008 164 500 euroa ja vuonna 2009 147 000 euroa.

Vuosien 2005 - 2009 maksullisen toiminnan tuloarviot perustuvat seuraaviin kävijätavoitteisiin:

	2005	2006	2007	2008	2009
Ateneum	140 500	141 100	144 900	144 900	190 200
Kiasma	175 000	250 000	180 000	180 000	200 000
Sinebrychoff	25 000	27 000	33 000	28 000	15 000
Yhteensä	340 500	418 100	357 900	352 900	405 200

Vuoden 2005 *yrittäjäyhteistyötulojen* on arvioitu olevan noin 795 000 euroa. Arvio perustuu pääosin jo voimassa oleviin, kaksi- tai kolmevuotisiin (2003 - 2005) sopimuksiin. Suunnittelukauden (vuodet 2006 - 2009) sponsorirahoitusta on vaikea arvioida mm. siitä syystä, että yritysyhteistyössä siirrytään suunnittelukaudella enenevässä määrin itsenäisempään sponsorihankintaan (mm. vuoden 2005 alusta alkaen mediasponsorit hankitaan itse). Suunnittelukauden yritysyhteistyötulojen arvioidaan olevan noin 500 000 euron tasolla, sillä yhteistyötä koskevien neuvottelujen arvioidaan jatkossa entisestään vaikeutuvan ja hidastuvan.

Menoarviot

Käyttömeneihin liittyvät kehysehdotukset ja niiden perustelut on esitetty tulosalueittain luvussa 5. Valtion taidemuseon toimintayksiköt ovat omissa toiminta- ja taloussuunnitelmissaan esittäneet huomattavan määrän kehysehdotuksia, joita on karsittu taidemuseon sisäisessä käsittelyssä. Lisäksi kehysehdotuksia on jonkin verran karsittu myös vuoden takaiseen Valtion taidemuseon toiminta- ja taloussuunnitelmaan verrattuna.

Valtion taidemuseossa tapahtui 1990-luvun jälkipuoliskolla erityyppisiä määrärahasupistuksia, joita taidemuseo on käsitellyt vuoden 2005 talousarvioehdotuksen perustelumuiotiossa. Vuosina 2001 - 2005 yksiköiden toimintamäärärahoja on supistettu ja osittain katettu määrärahatarpeita siirtomäärärahoilla. Kehysehdotus merkitsee vain yritystä palauttaa osittain taidemuseon entinen toiminnallinen ja teknologinen taso suunnittelukaudella.

YHTEENVETO KEHYSEHDOTUKSEEN SISÄLTYVISTÄ ESITYKSISTÄ KÄYTTÖMENOJEN OSALTA

	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Suurten näyttelyiden järjestäminen ja tasokorotus	279 000	279 000	279 000	279 000
Grafiikka- ja piirustuskokoelman kuntoinventointi luonnoskirjakokoelman osalta	31 500			
Media-arkistoprojekti	67 000	67 000	67 000	67 000
Ateneumin taidemuseon museopedagisen toiminnan ja saavutettavuuden kehittäminen (Ateneum-opas, tietopiste, www-sivut) sekä audioguide-opastinlaitteiston toteuttaminen kaikkien kolmen museon yhteiskäyttöön	110 000	55 000		
VTM-tason viestintätoimen ml. verkkoviestinnän ja www-sivujen kehittäminen	10 000	50 000	50 000	50 000
Tietojärjestelmien kehittäminen, ml. kulttuuriperinnön digitointi	60 000	30 000	33 000	23 000
Henkilöstö- ja palkkahallinnon tietojärjestelmän uusiminen ja määräaikaisen lisähenkilöstön palkkaus	170 000			
Ostopalvelujen hinnankorotukset	45 000	90 000	135 000	180 000
Yhteensä	772 500	571 000	564 000	599 000

Lisäksi Valtion taidemuseo tulee neuvottelemaan opetusministeriön kanssa Kulttuuria kaikille-neuvonnan jatkamisesta myös suunnittelukaudella sekä kyseisen määrärahan sisällyttämisestä mahdollisesti pysyvästi Valtion taidemuseon toimintamenobudjettiin (ks. sivu 24).

Palkat on esitetty vuoden 2004 tasossa (sisältäen kuitenkin vuoden 2005 talousarvioon sisältyvä 35 000 euroa alkuvuodesta 2005 maksettaviin vanhan tulopoliittisen sopimuksen mukaisiin palkankorotuksiin). Palkkajärjestelmän henkilökohtaisten osuuksien korottamiseen esitetään 135 000 euron määrärahaa vuosille 2007 ja 2009. Valtion taidemuseon on siirtynyt uuteen palkkajärjestelmään ensimmäisten virastojen joukossa vuonna 1995. Se, että henkilökohtaisia osuuksia on voitu korottaa vain joka toinen vuosi ja silloinkin varsin pienillä määrillä, on jo asettanut järjestelmän uskottavuuden kovalle koetukselle. Taidemuseo ei ole saanut missään vaiheessa ylimääräistä määrärahaa uuden palkkausjärjestelmän rahoittamiseksi siten kuin viime vuosina uuteen palkkajärjestelmään siirtyneet virastot.

Vuokrat on esitetty vuoden 2005 vuokratasossa eikä niissä siten ole otettu huomioon Se-naattikiinteistöjen vuokrasopimuskäytäntöön perustuvaa vuokrien indeksikorotusta suunnittelukaudella. Vuoden 2005 talousarvioon sisältyvät vuokrat eivät sisällä vuosien 2003 ja 2004 vuokrien indeksitarkistuksia (yhteensä 132 000 euroa), jotka tultaneen hyväksymään vasta vuoden 2004 kolmannessa lisätalousarviossa.

Vermon varasto alkaa käydä ahtaaksi Kiasman tarpeisiin, joten suunnittelukauden alussa tulee toteuttaa laajennus Senaatti Kiinteistöjen toimesta. Vuoden 2006 osalta on arvioitu, että laajennusosa on käytössä puoli vuotta.

Ateneum -rakennuksen varastotiloihin liittyen on maanalainen kaava hyväksytty Helsingin kaupungin toimesta ja parhaillaan rakennetaan huoltoreittejä. Kaavaan on tehty varaus alustaville tiloille ja tämän hetken arvion mukaan vuokramäärä olisi 432 000 euroa. Toistaiseksi on vaikea arvioida, mistä tiloista voidaan luopua ja näin ollen mahdollisia vuokravähennyksiä ei ole huomioitu.

YHTEENVETO KEHYSEHDOTUKSEEN SISÄLTYVISTÄ ESITYKSISTÄ PALKKOJEN JA VUOKRIEN OSALTA

	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
Palkat/Merit-korotukset		135 000	135 000	270 000
Vuokrat/Vermon varaston laajennus	72 000	144 000	144 000	144 000
Vuokrat/Ateneum-rakennuksen varastotilat				432 000
Yhteensä	72 000	279 000	279 000	846 000

Investointeihin sisältyvät tavanomaiset vuosittaiset kaluste- ja atk-laitehankinnat. Lisäksi niihin sisältyy audiovisuaalisen laitteiston korvausinvestointeja. Lisäksi Valtion taidemuseon rakennusten jatkuva ylläpito ja kunnossapito edellyttävät investointimäärärahaa, jota koskevaa summaa ei ole pystytty arvioimaan eikä se siten sisälly laskelmiin.

Sponsorimenot on esitetty laskelmassa erikseen ja ne ovat yhtä suuret kuin arvioidut tulot.

Nettomäärärahan tarve

Vuosien 2006 - 2009 perussuunnitelman kehyksinä on käytetty eduskunnan käsittelyssä olevan vuoden 2005 talousarvioesityksen määrärahoja.

Nettomäärärahan tarve on laskettu vähentämällä menoarviosta tuloarvio. Tällöin sen suuruutta säätelee menoarvion ohella tulojen vaihtelut. Koska sponsoritulot ja niillä rahoitettavat menot on budjetoitu yhtä suuriksi, ei sponsoritoiminta vaikuta nettomäärärahatarpeeseen.

KOKOELMIEN KARTUTTAMISMÄÄRÄRAHAT (momentti 29.90.72, smr 3 v)

KOKOELMIEN KARTUTTAMISMÄÄRÄRAHAT (EUR)

	2005	2006	2007	2008	2009
Taideostot	589 000	1 100 000	950 000	950 000	950 000

Valtion taidemuseo pyrkii korottamaan taidekokoelmien kartuttamismäärärahaa johtuen etupäässä taideteosten hankintahintojen jatkuvasta noususta. Viitenä edellisenä vuotena (2001 - 2005) taidemuseo on ehdottanut hankintojen määrärahaksi 841 000 euroa, mutta talousarviossa määräraha on palautettu 589 000 euroon. Perusteluita taidehankintamäärärahan nostamiseksi on käsitelty tarkemmin vuoden 2005 talousarvioehdotuksen perustelumuistiossa.

Valtion taidemuseo pitää välttämättömänä, että määrärahaa nostetaan sen reaaliarvon palauttamiseksi ja säilyttämiseksi vuonna 2006 1 100 000 euroon ja vuodesta 2007 alkaen 950 000 euroon.

Vuonna 2006 ARS 06-näyttely antaa taidemuseolle hyvän mahdollisuuden laajentaa kansainvälistä kokoelmaansa, joten taidehankintamäärärahaa tulisi nostaa erityisesti vuodelle 2006.

Lisäksi Valtion taidemuseo esittää, että kansallisesti merkittävien taideteosten hankkimiseksi luodaan suunnittelukaudella käytännöt (esim. hankintarahasto).

Liitteessä 1 on tuloarvioiden, menoarvioiden ja niihin perustuvan nettomäärärahatarpeen sekä kokoelmien kartuttamismäärärahan graafiset kuvaajat.

KALUSTON HANKINTA (momentti 29.90.70, smr 3 v)

KALUSTON HANKINTAMÄÄRÄRAHA (EUR)

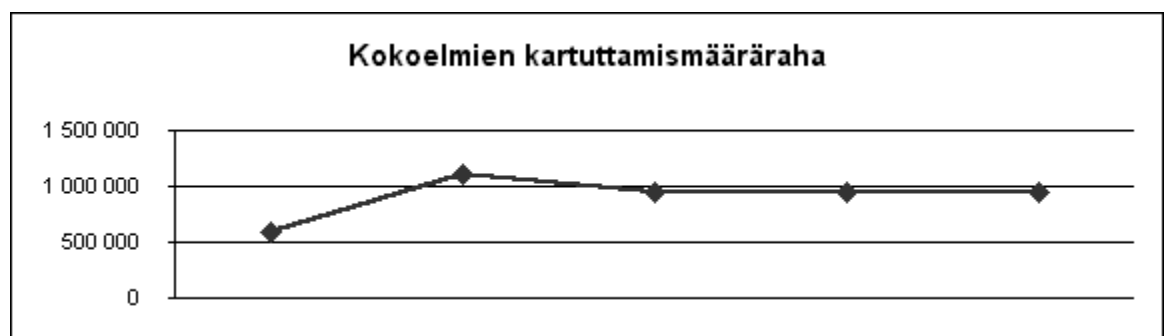
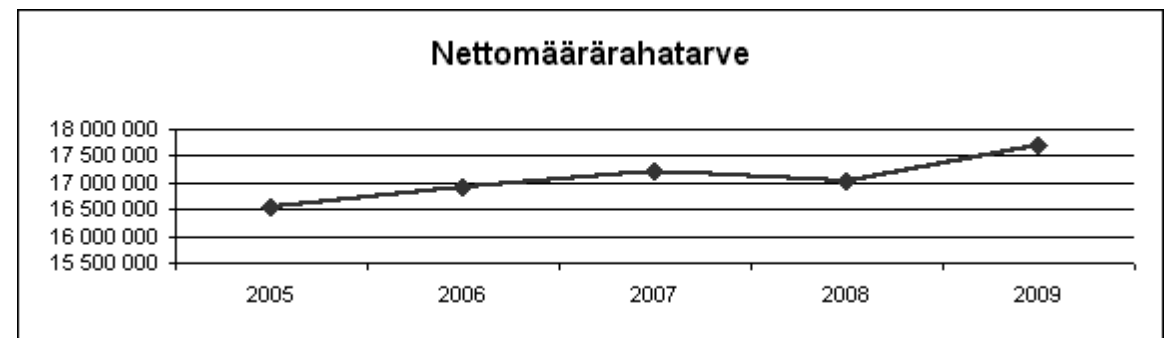
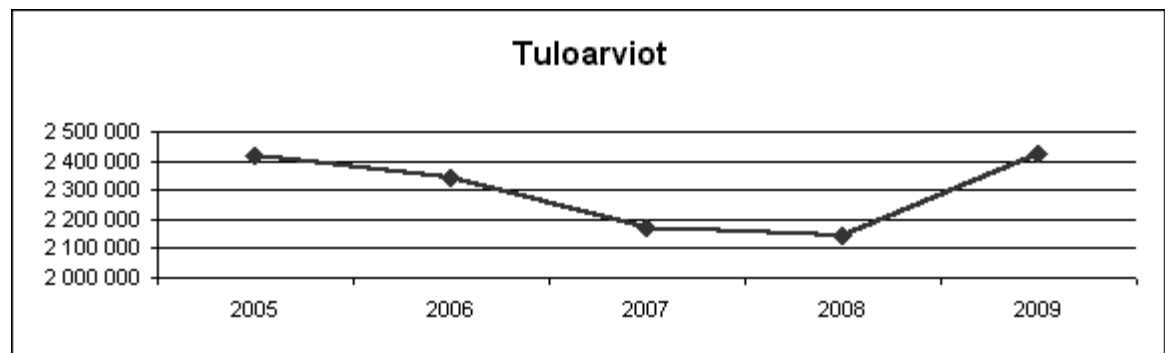
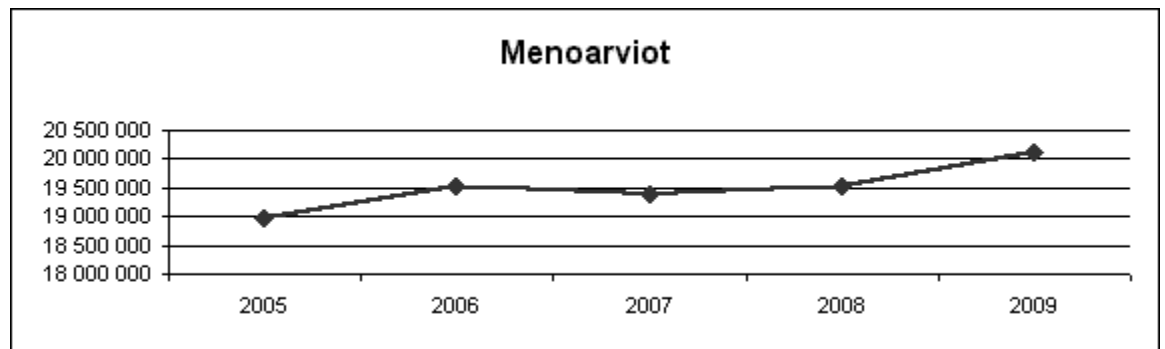
	2005	2006	2007	2008	2009
Investoinnit	145 000	145 000	145 000	145 000	145 000

Lisäksi esitetään, että momentille 29.90.70 sisällytetään suunnittelukaudella 145 000 euron määräraha taidemuseon näyttely-, kokoelma- ja muun sisällöllisen toiminnan kone- ja laitehankintoihin sekä tietotekniikan laite- ja ohjelmistoinvestointeihin seuraavin perustein:

- Edellisten vuosien tilinpäätöstiedon pohjalta on todettavissa, että taidemuseon aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvissa koneissa ja laitteissa on tapahtunut huomattavaa pudotusta vuodesta 2001 vuoteen 2003. Tämä liittyy hankintojen vähenemiseen ja siihen, että koneita ja kalusteita jää korvaamatta uusilla hankinnoilla. Kone-, laite- ja kalustehankintoja koskevat investointitarpeet määrärahatarve-esityksineen ja perusteluineen kartoitetaan vuosittain investointisuunnittelumenettelyn yhteydessä. Uusittavia koneita ja laitteita ovat esimerkiksi valokuvaukseen ja konservointiin liittyvät tutkimuslaitteet sekä näyttelytekniikkaan ja varastointiin liittyvät laitteet, kalusteet ja työkalut. Lisäksi on tarpeen tehdä turvallisuusjärjestelmiin liittyvien laitteiden sekä Ateneum-salin ja Kiasma teatterin teatteritekniikan uusimista.
- Taidemuseossa pyritään vastaamaan tietoyhteiskunnan ja verkkomaailman myötä syntyneisiin odotuksiin ja kehittämään sähköisiä palveluja, verkkokauppaa ja virtuaalikirjastoa. Tietoyhteiskunnan haasteisiin vastaaminen edellyttää myös kokoelmien ja muiden aineistojen siirtämistä sähköiseen muotoon. Nykytaiteen näyttelyiden esittäminen vaatii uuden mediateknologian (digitaalisen esitys- ja verkkoteknologian) käyttämistä. Tämä koskee suunnittelukaudella erityisesti vuonna 2006 toteutettavaa ARS-näyttelyä. Nykytaide tuotetaan käyttäen pääsääntöisesti uusinta mediatuotanto- ja esitystekniikkaa. Tuotantoteknologian ja esitysteknologian on vastattava toisiaan. Voidakseen esittää ajankohtaisia mediateoksia, museolla on oltava ajankohtaiset välineet teosten esittämiseen. Uuden teknologian hyödyntäminen sisältöjen tarjoamisessa vaatii lähivuosina merkittäviä tietotekniikan laite- ja ohjelmistoinvestointeja, joihin taidemuseon toimintarahat ovat aivan riittämättömät.

**TULO- JA MENOARVIOT, NETTOMÄÄRÄRAHATARVE JA KOKOELMIEN
KARTUTTAMISMÄÄRÄRAHAT (GRAAFISET ESITYKSET)**

LIITE 1

**VALTION TAIDEMUSEON
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA
VUOSILLE 2006–09**

Käsitelty Valtion taidemuseon
johtoryhmässä 20.10.2004

Kannen kuva:

*Osmo Valtonen: Circulografi (yksityiskohta teoksesta)
(1983, Nykytaiteen museo Kiasma)*

Kuva: Kuvataiteen keskusarkisto / Jyrki Luukkonen